

Hannele Lehtosen ottaman digikuva

Lappi Vainriihenpönnkä

**Rautakautisen kohteen koekaivaus
14.8.–1.9.2006
Eeva Raike 2006**

MUSEOVIRASTO

Sisällys

Arkistotiedot	2
Ote peruskartasta	3
Johdanto ja alueen ympäristö	4
Tutkimushistoriaa lyhyesti	5
Tutkimusmenetelmät	6
Näytteet ja analyysit	7
Löydöt	9
Havainnot ja tulkinnat	11
Lopuksi	13
Mustavalkonegatiivit	15
Karttaluettelo	16
Kuvataulut	17
Kartat	24
Liitteet	
Makrofossiilianalyysin tulokset	
Radiohiiliajoitus	

Arkistotiedot**Muinaisjäännösrekisterinumero: 406010017**Kohteen nimi: **Vainriihenpönkkä**

Kunta: Lappi 406

Kylä: Kirkonkylä 410

Kiinteistötunnus: 406-410-3-144

Omistajatiedot: Lapin kunta

PL 5

27231 Lappi

Sijainti:

Peruskarttalehti: 1134 01 Lappi

Yhtenäiskoordinaatit: 6788012/1545479

Korkeus: noin 28–26 m mpy

Aikaisemmat tutkimukset:

Volter Högman 1898. Mäen länsiosassa olevan röykkiön kaivaus

Martti Linkola 1960. Lapin inventointi

Anna-Liisa Hirviluoto 1965. Tarkastus

Turun yliopisto, arkeologian oppiaine 1985.

Rannikon varhaismetallikautiset rauniot – projektiin liittyvä inventointi

Miikka Haimila 2002. Inventointi

Vuoden 1891 löydöt ovat mahdollisesti osana KM 2800:17-17a löytöjä

Vuoden 2006 löydöt: KM 36094:1–270

Mustavalkonegatiivit 141672-141714

Vuonna 2006 tutkitun alueen laajuus on 55 neliometriä

(koeoja 1: 30 neliometriä ja koeoja 2: 25 neliometriä)

Lappi Lapinkylä

- Vainriihepönkkä 6788012/3222068
- Muuntajanpönkkä 6787938/3221993

Koordinaatit yhtenäiskoordinaatteja (YKJ)

Johdanto ja alueen ympäristö

Vainriihenpönkän kaivaukset tulivat ajankohtaisiksi, kun Satakunnan TE-keskus jatkoi Lapin alueen tutkimusten rahoitusta vuosiksi 2006 ja 2007. TE-keskus oli rahoittanut jo vuosina 2002–2004 tutkimuksia, joiden tavoitteena oli selvittää Suomen ainoan esihistoriallisen Unescon maailmanperintökohteen Sammallahdenmäen ajoitusta ja luonnetta. Tuon kolmivuotisen tutkimusprojektin aikana tutkittiin Sammallahdenmäen kahdeksan röykkiön lisäksi inventoinnissa löydetty Huilun varhaisrautakautinen asuinpaikka sekä asuinpaikan lähistöllä sijaitseva Tahtmaan varhaismetallikautinen kuoppaliesikohde. Vuoden 2002 tutkimuksiin kuului myös Lapin kunnan muinaisjäännösinventointi.

Vuoden 2006 rahoitus oli kokonaisuudessaan 60 000 euroa. Vainriihenpönkän kolmen viikon kaivausten lisäksi jatkettiin vuonna 2004 aloitetun Tahtmaan tutkimuksia kahden viikon ajan. Molemmilla kaivauksilla oli lähes sama työryhmä. Kaivajista suurin osa oli ollut mukana jo edellisillä kaivauksilla vuosina 2002-2004, joten työt pystyttiin aloittamaan täysipainoisesti heti ensimmäisenä päivänä. Tahtmaan ja Vainriihenpönkän kaivauksilla arkeologeina työskentelivät kaivausjohtajana allekirjoittanut, piirtäjänä HuK Hannele Lehtonen ja tutkimusapulaisena FM Kati Salo. Kaivajina olivat koko viiden viikon ajan lappilaiset Pekka Jalonen, Esko Tuomisto, Veijo Laaksonen, Tapio Niskala, Sirke Vahander ja Teija Fagerdahl. Tahtmaalla Seppo Pusa oli kaivajana 1,5 viikkoa ja hänen jälkeensä jatkoi Olli Aaltonen.

Vainriihenpönkkä sijaitsee Lapin kirkonkylän keskustassa Lapijoen eteläpuolella lähellä Patolampea. Heti pönkän eli mäen pohjoispuolella on koulukeskus, koillispuolella noin parin sadan metrin päässä on terveyskeskus ja lasten leijonaleikkipuisto on mäen itäpuolella. Lapijoki on mäestä noin 90 etelään. Aivan mäen pohjoispuolitse kulkee asfaltoitu huoltotie. Vainriihenpönkän ympäristö on osin rakennettu ja osin hoidettua puistoaluetta.

Itse mäki eli pönkkä on ympäristöstään hieman kohoava pieni mäki, jonka korkein kohta on noin 3 metriä ympäröivää puistoaluetta korkeammalla. Mäellä kasvaa harvakseltaan ryhmissä suuria katajia ja se tunnetaan paikkakunnalla myös katajamäkenä.

Museoviraston arkeologian osaston Satakunnan hoitoyksikön hoitama alue rajautuu etelässä Lapijokeen. Jokuoma oli otettu mukaan, koska se on maisemassa keskeinen tekijä ja pahasti kunnostuksen tarpeessa. Pohjoisessa hoito on rajattu koulun piha-alueeseen, lännessä pellon reunaan. Lasten leijonaleikkipuiston alueen hoitaa kunta. Nykyisin koko alue on hyvin hoidettua puistoaluetta, jossa risteilee hiekkakäytäviä ja Lapijoen yli on 2000-luvulla rakennettu kävelysilta.

Puiston alueella on Vainriihenpöngän lisäksi toinenkin mahdollinen muinaisjäänös. Aivan Lapijoen pohjoisrannalla vain 70 metriä Vainriihenpöngästä on nk. Muuntajanpöngkä, joka on nimetty epävarmaksi muinaisjäänökseksi. Vuoden 2006 tutkimuksissa ei Muuntajanpöngkälle ehditty tehdä koekuoppia, mutta vuoden 2007 tutkimussuunnitelmaan Muuntajanpöngän koetutkimus on otettu mukaan. Vainriihenpöngän ja Muuntajanpöngän alueiden kasvikartoituksen on tehnyt Aimo Nummi, jonka raportti on liitetty tämän raportin loppuun. Molemmilta pöngiltä on löydetty tummatulikukkaa, sikoangervoa sekä pölkkyruohoa.

Tutkimushistoriaa lyhyesti

Vainriihenpöngän ensimmäiset tutkimukset suoritti jo vuonna 1891 Volter Högman. Tuolloin Högman sekä inventoi että tutki Lapin kunnan muinaisjäänöksiä. Samana kesänä kuin hän tutki Vainriihenpöngän korkeimmalla kohdalla olevan kivirakenteen, hän teki tutkimuksia myös Sammallahdenmäen pronssikautisella röykkiökalmistoalueella.

Volter Högman löysi Vainriihenpöngän röykkiöstä puukonterän, palamatonta luuta ja saviastian palan. Löytönumeroa ei ole olemassa, mutta ne saattavat olla Lapin Huhdanniskan löytöjen (KM 2800:17-17a) seassa.

Seuraavan kerran paikalla kävi Martti Linkola vuonna 1960, jolloin hän teki Lappi TI:n muinaisjäänösinventoinnin. Raportissa on kuvia Vainriihenpöngästä ja Muuntajanpöngästä sekä yleinen selvitys alueista ja niiden kunnosta. Seuraavan kerran kohteen kävi tarkastamassa Anna-Liisa Hirviluoto vuonna 1964. Turun yliopiston raunioprojektin yhteydessä kohde tarkastettiin vuonna 1985. Lapin kunnan viimeisin ja kattavin muinaisjäänösinventointi tehtiin vuonna 2002. Vuoden 2002 inventoinnissa mitattiin GPS:llä

kaikki alueella olevat viisi kivikasaa paikoilleen. Osa kasoista liittyy alueella olleisiin historiallisen ajan rakennuksiin.

Inventoinnissa kivikasat numeroitiin ja myös pohdittiin niiden ikää ja luonnetta. Röykkiö 1 on mäen päällä oleva Högmanin tutkima rakenne. Siitä on näkyvissä noin 7 metrin levyinen kivistä tehty kehä, jonka keskellä on selvästi kaivamisen seurauksena syntynyt matala kuoppa. Röykkiö 2 on edellisestä muutaman metrin koilliseen. Se on katajien alla noin 3 metriä halkaisijaltaan oleva matala kumpare, josta pilkistää kiviä. Juuri tämän kivi-rakenteen läpi tehtiin vuonna 2006 koejoja 2. Loput kolme kivikasaa liittyvätkin melko suurella varmuudella alueella olleisiin nuorempiin rakennuksiin. Röykkiö? 3 on noin 8 metriä kaakkoon röykkiöstä 1. Röykkiö? 4 on noin 10 metriä itäkaakkoon röykkiöstä 1. Se on noin 4 metriä halkaisijaltaan ja metrin korkuinen kiven- ja maansekainen kasa, jonka keskellä on 3 suurempaa kiveä. Tämä röykkiö voisi olla jäännös riihen kiukaasta. Röykkiö? 5 on edellisestä noin 10 metriä itäkaakkoon. Se on kiven- ja maansekainen, noin 4 metrin levyinen ja puolen metrin korkuinen. Röykkiö? 6 on edellisestä noin 8 metriä pohjoiseen. Se on katajan peittämä kiven- ja maansekainen muodoltaan epämääräinen kumpare, jonka halkaisija on noin 5 metriä ja korkeus noin puoli metriä.

Vainriihenpönkän kivikasojen/röykkiöiden koordinaatit ovat:

Röykkiö 1, (x:6777341, y:1545481), p:6788022, i:3222071 z:30 (Högmanin tutkima)

Röykkiö 2, (x:6777340, y:1545487), p:6788020, i:3222077 z:30 (Vuonna 2006 koetutkittu)

Röykkiö? 3, (x: 6777332, y: 1545496), p: 6788011, i: 3222085 z:25

Röykkiö? 4, (x: 6777329, y: 1545512), p: 6788007, i: 3222101 z:25

Röykkiö? 5, (x: 6777337, y: 1545511), p: 6788015, i: 3222100 z:25

Tutkimusmenetelmät

Vainriihenpönkän tutkimukset aloitettiin etsimällä lähistön maastoon merkityt kiintopisteet. Koska pisteiden löytyminen viivästy, niin koejoja 1 merkittiin maastoon ennen kuin se kiinnitettiin takymetrin kanssa karttakoordinaattijärjestelmään. Koejoille ei tehty omia sisäisiä koordinaatteja, vaan kaikki mittaukset ovat kkj:ssä. Tämän takia löytöluettelon löytöjen sijaintikoordinaatit näyttävät pitkiltä ja tasokartoissa koordinaatisto ei ole samansuuntainen kuin koejojat. Koordinaatit ovat kkj:ssä, koska muuntamista ykj:hin ei kaivausten alkukiireessä huomattu tehdä.

Vainriihenpönkän tutkimuksissa otettiin löydöt talteen tarkasti, mutta kuitenkin niin, että noin 10 cm säteellä saman lajin löydöt otettiin talteen yhdessä. Lisäksi takymetrillä piirrettiin kaikki tasot. Tasoja koejassa 1 oli 4 sekä lisäksi pinta-, 0- ja pohjataso. Koejassa 2 tasoja oli 5 sekä lisäksi pinta-, 0- ja pohjataso. Käytössämme oli Muuritutkimus ky:n Nikon merkinen takymetri, jossa oli erillinen tallennin. Tiedot siirrettiin tallentimesta joka ilta kannettavaan tietokoneeseen. Kaikki tasot valokuvattiin ainakin mustavalkofilmille. Lisäksi Hannele Lehtonen otti digikuvia muistiinpanokuviksi. Digikuvia ei ole luetteloitu tähän kertomukseen. Muuritutkimus ky oli ostanut keväällä sääpalloa muistuttavan heiliumpallon ilmalokokuvausta varten. Vainriihenpönkältä otettiin ilmakuvia sekä nk. valvontakameralla, jonka kuvien resoluutio on melko pieni että valokuvaaja Altti Salon järjestelmäkameralla. Altti Salo otti ilmalokuvia Vainriihenpönkän lisäksi myös Sammalahdenmäen kirkonlaattiasta ja pitkästä rauniosta. Varsinkin Salon ottamat valokuvat ovat hyviä, mutta valokuvauksen valmistelutyöt olivat melko mittavat.

Kaivetut kerrokset eivät olleet kummassakaan koejassa tasapaksuisia. Esimerkiksi koejassa 2 otettiin aina yksi kivikerros pois, kun kivet oli piirretty. Kerrosten paksuudet vaihtelivat välillä suurestikin. Tasojen piirtäminen varsinkin koejan 2 kivisyyden takia oli hidasta. Lisäksi mittauspisteiden määrän kasvaessa takymetrillä mittaaminen hidastui iltapäivää kohti. Mittaaminen vaati aina kahden ihmisen täydellisen huomion, joten kolmesta arkeologista vain yksi, joka oli yleensä kaivausjohtaja, oli selvillä kaivausten kokonaistilanteesta. Karttojen piirtäminen puhtaaksi sujui kuitenkin nopeammin kuin perinteisesti käsin piirrettyjen karttojen. Takymetrillä piirretyt tasot tarvitsivat vain hienosäätöä jälkitöissä mm. jonkin verran korjauksia, rasteroinnit ja nimiöiden tekemisen. Tämän takia Hannele Lehtonen ehti karttojen lisäksi myös puhdistaa löydöt jälkitöiden yhteydessä. Kati Salo ei opiskeluvuosi voinut tehdä jälkitöitä syksyllä 2006.

Näytteet ja analyysit

Maanäytteet ja makrofossiilianalyysit

Näytteitä Vainriihenpönkältä otettiin yhteensä 15, joista 13 oli maanäytteitä ja kaksi hiilinäytettä. Makrofossiilianalyysin teki HuK. Mia Lempiäinen ja hänen raporttinsa on liitetty tämän raportin loppuun.

Vainriihenpönkän kaivauksilta otetut maanäytteet:

nro	Näyte	Kerros	X	Y	Z m mpy	Päivä
1	Maanäyte	Koeoja 1, kerros 2	6777343.217	1545487.182	28.132	22.8.2006
2	Maanäyte	Koeoja 1, kerros 5	6777337.825	1545503.286	26.463	22.8.2006
3	Maanäyte	Koeoja 2, kerros 3	6777347.034	1545485.042	28.104	24.8.2006
4	Maanäyte	Koeoja 2, kerros 3	6777344.124	1545486.200	28.143	-
5	Maanäyte	Koeoja 2, kerros 3	6777344.025	1545487.909	28.115	-
6	Maanäyte	Koeoja 2, kerros 3	6777344.278	1545487.692	28.172	-
7	Maanäyte	Koeoja 2, kerros 3	6777342.573	1545486.923	28.039	-
8	Maanäyte	Koeoja 2, kerros 3	6777341.461	1545488.441	27.684	-
9	Maanäyte	Koeoja 2, kerros 4	6777343.650	1545487.194	28.016	28.8.2006
10	Maanäyte	Koeoja 2, kerros 4	6777344.285	1545486.293	28.088	-
12	Maanäyte	Koeoja 2, kerros 4	6777344.528	1545486.480	28.011	30.8.2006
14	Maanäyte	Koeoja 2, kerros 5	6777346.547	1545485.554	28.087	30.8.2006
15	Maanäyte	Koeoja 2, kerros 5	6777347.936	1545484.310	28.034	30.8.2006

Näytteitä otettiin koeojasta 1 vain kaksi, koska maa-aines oli hyvin vaaleaa eikä selviä likamaa-alueita havaittu. Koeojan 2 alueella ja varsinkin sen luoteisosan kivisellä alueella maa-aines oli hyvin tummaa. Koeoja 2:n maanäytteistä löytyi mm. viljanjyviä. Tarvemmin analyysitulokset on selvitetty makrofossiilianalyysiraportissa.

Ajoitusnäytteet

Hiilinäytteitä otettiin varmuuden vuoksi ajoitusta varten, mutta ajoituslaboratorioon lähetettiin palaneita luunpaloja (KM 36094:183,187,190,204) sekä yksi saviastian pala, jonka sisäpinnassa oli karstaa (KM 36094:111). Karstainen saviastian pala löytyi ruudun 677343/1545487 kerroksesta 3. Ajoitukseen lähetetyt palaneet luunpalat löytyivät kerroksesta 4 ruutujen 343–344/486–487 alueelta. Ajoitustulos liitetään myöhemmin tähän raporttiin.

Otetut hiilinäytteet:

11	Hiilinäyte	Koeoja 2, kerros 4	6777344.285	1545486.293	28.088	28.8.2006
13	Hiilinäyte	Koeoja 2, kerros 5	6777344.479	1545486.479	28.006	30.8.2006

Löydöt

Koeoja 1

Koeoja 1:n löydöt olivat vähäiset. Koeojan keskiosassa tasosta 1 lähtien oli kivinen alue, joka jatkui koeojasta länteen ja lounaaseen. Kiveyksestä löytyi kivikiekkojen keskittymä. Kolme kokonaista kiekkokiveä ja katkelma löydettiin 2-3 neliömetrin alueelta. Lisäksi kolme muuta kiekkokiveä löydettiin kiveyksen ylä- eli luoteispuolelta. Kaikki kiekkokivet löytyivät kerroksia 1 ja 2 kaivettaessa (KM 36094:1,5,7 & 9). Vaikka koeoja 1:sta tuli vähemmän löytöjä kuin koeoja 2:sta, niin koeoja 2:stä löytyi vain yksi kiekkokivi (KM 36094:33). Koeojasta löytyi pinnakerroksesta resentejä löytöjä, jotka tarkastettiin ja sen jälkeen heitettiin pois. Rautainen veitsenterä (KM 36094:4) saattaa olla resenttilöytö. Koska veitsen muoto ei ole paljonkaan muuttunut vuosisatojen aikana, se päätettiin ottaa talteen. Koeojasta löytyi veitsen lisäksi toinenkin metalliesine, rautaniitti (KM 36094:34), joka kokonsa ja näkönsä puolesta voi olla esihistoriallinen.

Kaikkia talteenotetut keramiikkapalat ovat esihistoriallisia. Alueelta löytyi jonkin verran lasitettua keramiikkaa, jotka tarkastuksen jälkeen heitettiin pois. Löytökerros oli hyvin ohut koeoja 1:ssä ja ainoana selvänä keskittymänä voidaankin pitää matalan kiveyksen kohtaa, josta löytyi kiekkokivien lisäksi pari palaa luuta, esihistoriallista keramiikkaa sekä palanutta savea (ks. löytökartta, kartta nro 18).

Koeoja 1:n löydöt löytölajeittain:

KOEJOJA 1	LAJI	MÄÄRÄ/KPL	PAINO/GRAMMA
	Hioinkiven katkelma	1	90
	Keramiikkaa	3	8
	Kiekkokivi/katkelma	6	644
	Kuonaa	1	140
	Kvartsi	3	36
	Palanutta luuta	3	Alle 1
	Palanutta savea	6	10,2
	Rautaesineen katkelma	1	12
	Savitiivistettä	1	5

Koeoja 2

Koeojassa 2 oli selvästi enemmän löytöjä kuin koeojassa 1. Myös löytökerros oli paksumpi. Koeojan luoteisosassa näkyi selvästi tiheä kiveys jo ennen tutkimusten alkua ja tämä luoteisosan puolikas olikin kaivettaessa selvästi runsaslöytöisempi kuin koeojan alaosa eli kaakkoisosassa. Kartta 19 on yksinkertainen löytökartta, johon on merkitty koeojan 2 löydöt alanumeroiden mukaan. Huomioon ei ole otettu alanumeroiden alla olevia määriä tai painoja. Kuitenkin jo tämä kartta antaa käsityksen löytöjen sijoittumisesta koeojan alueella. Suurimpana löytöryhmänä ovat saviastianpalat, joita löydettiin yhteensä 874 palaa eli lähes kahden kilon verran. Muut löytöryhmät olivat saviastianpaloihin verrattuna hyvinkin pieniä. Saviastian palat olivat suurimmaksi osaksi koristeettomia. Joissakin paloissa saattoi olla pieniä kuopanteita ja pinnoilla naarmutusta. Luuta tuli kymmeniä paloja, mutta kooltaan ne olivat niin pieniä ettei Kati Salo pystynyt tekemään määriä niistä.

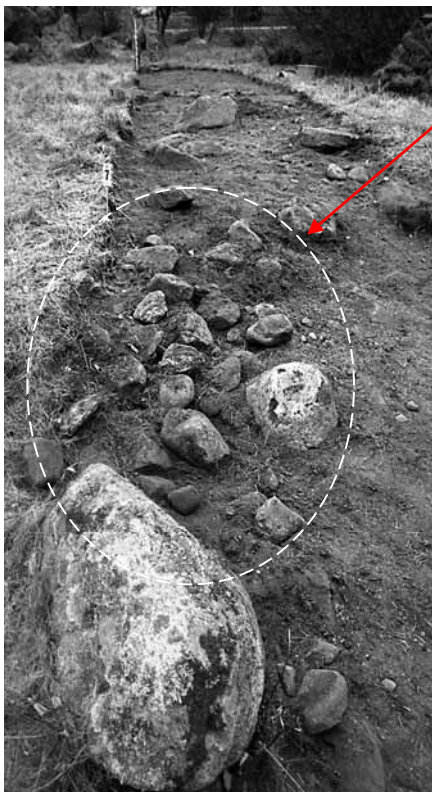
Koeoja 1:n löydöt löytölajeittain:

KOEJOJA 2	LAJI	MÄÄRÄ/KPL	PAINO/GRAMMA
	Keramiikkaa	874	1909,2
	Kiekkokiven katkelma	1	86
	Kivi, kvartsi/iskokset	17	216
	Kuonaa	25	185
	Luuta (Hammasta)	4	0,1
	Palanutta luuta	44	3,2
	Palanutta savea	2	2
	Rautaniitti	1	0,1
Koeoja 2 (seula)	Kivi	1	60

Havainnot ja tulkinnat

Koeoja 1

Koeoja 1 oli 15 metriä pitkä ja koko pituudeltaan 2 metriä leveä eli 30 neliometriä. Kerrokset kaivettiin noin 5 cm paksuisina ja tason 4 jälkeen tulikin jo pohjataso, jota kaivettiin muutamassa kohdassa tarkistusmielessä hieman syvemmälle. Yleisesti koeoja/alue 1:n kaivettu alue oli syvyydeltään 20–25 cm. Ainoa rakenteenosa, joka tuli esille oli ruutujen 6777330–332/1545504–506 kohdassa ollut kiveys, joka jatkui koeojasta länteen ja lounaaseen päin. Myös suurin löytökeskittymä tuli tästä kiveyksestä tai aivan sen läheisyydestä (ks. löytökartta). Muut löydöt, joita alueelta tuli varsin vähän eivät liittyneet näkyviin rakenteisiin. Maaperä oli luontaista karkeaa moreenia, josta likamaiden havaitseminen varsinkin kesän 2006 kuivuudessa oli lähes mahdotonta.

Neg. 141675. Vainriihenpöngän koeoja 1 tasossa 0. Koeojan vasemmassa reunassa heti pintamaan poiston jälkeen tuli näkyviin selvä matala kiveys, jonka seasta löytyi mm. kivikieikkoja.

Koeoja 2

Koeoja 2 tehtiin samansuuntaiseksi ja pituiseksi kuin koeoja 1. Sen luoteisosa täytyi katajapensaiden vuoksi kaventaa vain metrin levyiseksi viiden metrin matkalta. Koeojan pinta-ala oli 25 neliometriä. Koeojan kaakkois- eli alaosan mahdolliset esihistorialliset kerrostumat olivat tuhoutuneet historiallisen ajan maankäytössä. Kaakkoisosassa oli noin 5,5-6 metrin pituudelta havaittavissa aina kolmanteen kerrokseen saakka tiilensekainen kerros, joka tasossa 3 muuttui humuksen sekaiseksi hiekaksi, josta löytyi sekä esihistorialliseen että historialliseen aikaan ajoittuvia löytöjä. Tämän humuksen sekaisen hiekkaa ja tiilimurskaa sisältävän maa-alueen luoteispuolella oli selvä raja, jonka toisella puolella oli hyvin kivinen likamaa-alue. Alueella oli lähes polttokenttämäinen kiveys. Kuitenkin palanutta luuta ei löydetty niin paljon, että aluetta voitaisiin varmasti pitää kalmistona. Kiveyksessä oli kiviä 1-3 kerroksessa ja löydöt olivat kivien välissä ja alla. Kiveys jatkui koeojan molemmin puolin katajien alle sekä myös luoteispuolelle. Kiveysten välistä löydettyjä luita lähetettiin ajoituslaboratorioon ja niistä saatava ajoitustulos liitetään myöhemmin tähän raporttiin.

Valkoisella katkoviivalla merkityssä kohdassa alkaa selvä vanha mahdollisesti kalmistokiveys. Alapuolella olevat kivet olivat irtonaisia ja maa niiden ympärillä oli sekoittunutta. Neg. 141694

Neg. 141694. Vainriihenpöngän korkeimmalla kohdalla olevaa tiivistä kiveystä tasossa 2.

LOPUKSI

Ennen tutkimuksia Vainriihenpöngän muinaisjäännöskohdetta pidettiin lähes tuhoutu-
neen kohteena, jossa Volter Högman oli tutkinut yhden kiviröykkiön. Muinaisjäännösre-
kisterissä kohde on merkitty rauhoitusluokkaa 2, vaikka sen pitäisi olla mielestäni luo-
kassa 1. Alueella mahdollisesti ollut riihi tai joku muu rakennelma on osittain tuhonnut
pöngän eli mäen vanhempia kerroksia paikka paikoin. Alue, jolle koeoja 1 tehtiin, on
mahdollisesti ollut hyvinkin tiiviissä käytössä aikana, jolloin mäen ympärillä olevat alueet
ovat olleet peltona. Koeojan alueella oli osittain matala kivirakennelma, josta löytyi kivi-
kiekkoja, vähän keramiikkaa ja palanutta luuta. Rakenne olisi hyvä tutkia vuoden 2007
tutkimusten aikana loppuun.

Koeoja 2:n luoteisosa oli selvästi tiiviiksi ladottua kiveystä, jonka funktio ei vielä vuoden
2006 kaivauksissa selvinnyt täysin. Kiveyksen joukosta löytyi paljon keramiikkaa ja kuo-
naa, mutta vain vähän palanutta luuta, joiden alkuperää ei pystyttä selvittämään. Luon-
teeltaan ja rakenteeltaan alue vaikutti lähes maantasaiselta kivistä ladotulta kalmistolta,
mutta luiden vähyys ja hauta-antimien puuttuminen viittaavat johonkin muuhun kuin kal-
mistoon. Tämän selvittämiseksi vuoden 2007 tutkimukset tuleekin keskittää suurimmaksi

osaksi tälle alueelle, jotta saataisiin selville, ovatko Vainriihenpönkän kivrakenteet hautoja vai jonkinlaisia uhraukseen yms. liittyviä rakenteita.

Mustavalkonegatiivit 141672-141714

141672	Yleiskuva Vainriihenpönkästä.
141673	Vainriihenpönkän koeoja 1 tasossa 0.
141674	Vainriihenpönkän koeoja 1 tasossa 0.
141675	Vainriihenpönkän koeoja 1 tasossa 0.
141676	Vainriihenpönkän koeoja 1 tasossa 1. Etelästä.
141677	Vainriihenpönkän koeoja 1 tasossa 1. Lännestä.
141678	Vainriihenpönkän koeoja 2 tasossa 0. Kaakosta.
141679	Vainriihenpönkästä työ- ja yleiskuva.
141680	Vainriihenpönkän koeoja 2 tasossa 0. Kaakosta.
141681	Koeoja 2 tasossa 0. Koillisesta.
141682	Koeoja 1 tasossa 2. Kaakosta.
141683	Koeoja 1 tasossa 2. Luoteesta.
141684	Koeoja 2 tasossa 1. Kaakosta.
141685	Koeoja 2 tasossa 1. Luoteesta.
141686	Koeoja 2 tasossa 1. Kaakosta
141687	Koeoja 1 tasossa 4. Luoteesta.
141688	Koeoja 1 tasossa 4 (alaosa). Luoteesta
141689	Koeoja 1 tasossa 4. Länsiluoteesta.
141690-91	Koeoja 1 pohjaan kaivettuna. Kaakosta.
141692	Koeoja 1 pohjaan kaivettuna. Kaakosta
141693	Koeoja 1 pohjaan kaivettuna. Luoteesta.
141694	Koeoja 2 tasossa 2. Kaakosta.
141695	Koeoja 2 tasossa 2. Luoteesta.
141696	Koeojan 2 tasossa 2 olevaa kiveystä. Kaakosta.
141697	Koeojan 2 pohjoisosaa tasossa 3. Kaakosta.
141698	Koeojan 2 pohjoisosaa tasossa 3. Kaakosta.
141699	Koeojan 2 pohjoisosaa tasossa 3. Luoteesta.
141700	Koeojan 2 kiveystä tasossa 3. Lännestä.
141701	Koeojan 2 kiveystä tasossa 3. Lännestä.
141702	Koeoja 2 tasossa 4. Luoteesta.
141703	Koeoja 2 tasossa 4. Kaakosta.
141704	Koeoja 2:n keskiosaa. Luoteesta.
141705	Koeoja 2:n keskiosaa. Etelästä.
141706	Koeoja 2:n eteläosa. Pohjoisesta.
141707	Koeoja 2:n eteläosa. Etelästä.
141708	Koeoja 2 pohjaankaivettuna (yläosaa). Luoteesta.
141709	Koeoja 2 pohjaankaivettuna keskeltä. Kaakosta
141710	Koeoja 2 pohjaankaivettuna (alaosa). Kaakosta.
141711	Yksityiskohta kiveyksestä.
141712	Koeoja 1 peitettynä.
141713	Ryhmäkuva. Vasemmalta Pekka, Veijo, Olli, Esko, Eeva, Kati, Hanne, Teija ja Sirke.
141714	Koeoja 2 peitettynä.

Karttaluettelo

KARTTA	NRO	TASO	MITTAKAAVA	KOKO	SIVU
Ote peruskartasta	-	-	1:10 000	A4	3
Yleiskartta	1	-	1:1000	A3	24
Yleiskartta	2	-	1:750	A4	25
Koeoja 1, pintavaaitus kartta	3	pinta	1:75	A4	26
Koeoja 1, tasokartta	4	taso 0	1:75	A4	27
Koeoja 1, tasokartta	5	taso 1	1:75	A4	28
Koeoja 1, tasokartta	6	taso 2	1:75	A4	29
Koeoja 1, tasokartta	7	taso 3	1:75	A4	30
Koeoja 1, tasokartta	8	taso 4	1:75	A4	31
Koeoja 1, pohjavaaituskartta	9	pohja	1:75	A4	32
Koeoja 2, pintavaaituskartta	10	pinta	1:75	A4	33
Koeoja 2, tasokartta	11	taso 0	1:75	A4	34
Koeoja 2, tasokartta	12	taso 1	1:75	A4	35
Koeoja 2, tasokartta	13	taso 2	1:75	A4	36
Koeoja 2, tasokartta	14	taso 3	1:75	A4	37
Koeoja 2, tasokartta	15	taso 4	1:75	A4	38
Koeoja 2, tasokartta	16	taso 5	1:75	A4	39
Koeoja 2, pohjavaaituskartta	17	pohja	1:75	A4	40
Koeoja 1, löytökartta	18	kaikki	1:75	A4	41
Koeoja 2, löytökartta	19	kaikki	1:75	A4	42

141672.
Yleiskuva Vainriihenpönkästä

141675.
Vainriihenpönkän koeoja 1 tasossa 0.
Edessä kiveys, josta löytyi kiekkokiviä..

141676. Vainriihenpönkän koeoja 1 tasossa 1. Etelästä.

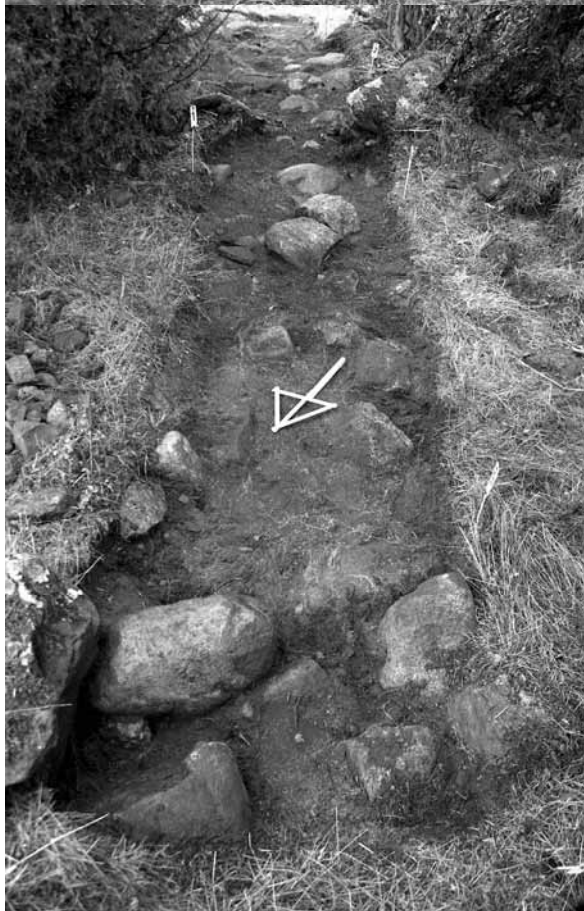
141677.
Vainriihenpönkän koeoja 1 tasossa 1. Lännestä.

141678.
Vainriihenpönkän koeoja 2 tasossa 0.
Kaakosta.

141680.
Vainriihenpönkän koeoja 2 tasossa 0.
Kaakosta.

141678.
Vainriihempönkän koeaja 2 tasossa 0.
Kaakosta.

141677.
Vainriihempönkän koeaja 1 tasossa 1. Län-
nestä.

141678.
Vainriihempönkän koeja 2 tasossa 0.
Kaakosta.

141682, 14195
Koeja 2 tasossa 0 ja tasossa 2. Luoteesta.

141697. Koeajan 2 pohjoisosaa tasossa 3. Eteläkaakosta.

141701. Koeajan 2 kiveystä tasossa 3. Länsiluoteesta.

141702.
Koeoja 2 tasossa 4.
Luoteesta.

141706.
Koeoja 2:n eteläosa/kaakkoisosa
tasossa 4. Luoteesta.

141708.
Koeojan 2 luoteisosa eli yläosa
pohjaankaivettuna. Luoteesta.

141712.
Koeja 1 peitettyinä.

141714
Koeja 2 peitettyinä.

Ryhmäkuva.
Vasemmalta Pekka,
Veijo, Olli, Esko, Ee-
va, Kati Hanne, Teija
ja Sirke.

LAPPI, Vainriihenpönkki

Eeva Raike 2006

Kartta 1: Yleiskartta

MK 1:1000

Kartta: Lapin kunta ja Hannele Lehtonen

Talo

Lapinjoki

Kaivausalueet

Kiintopiste

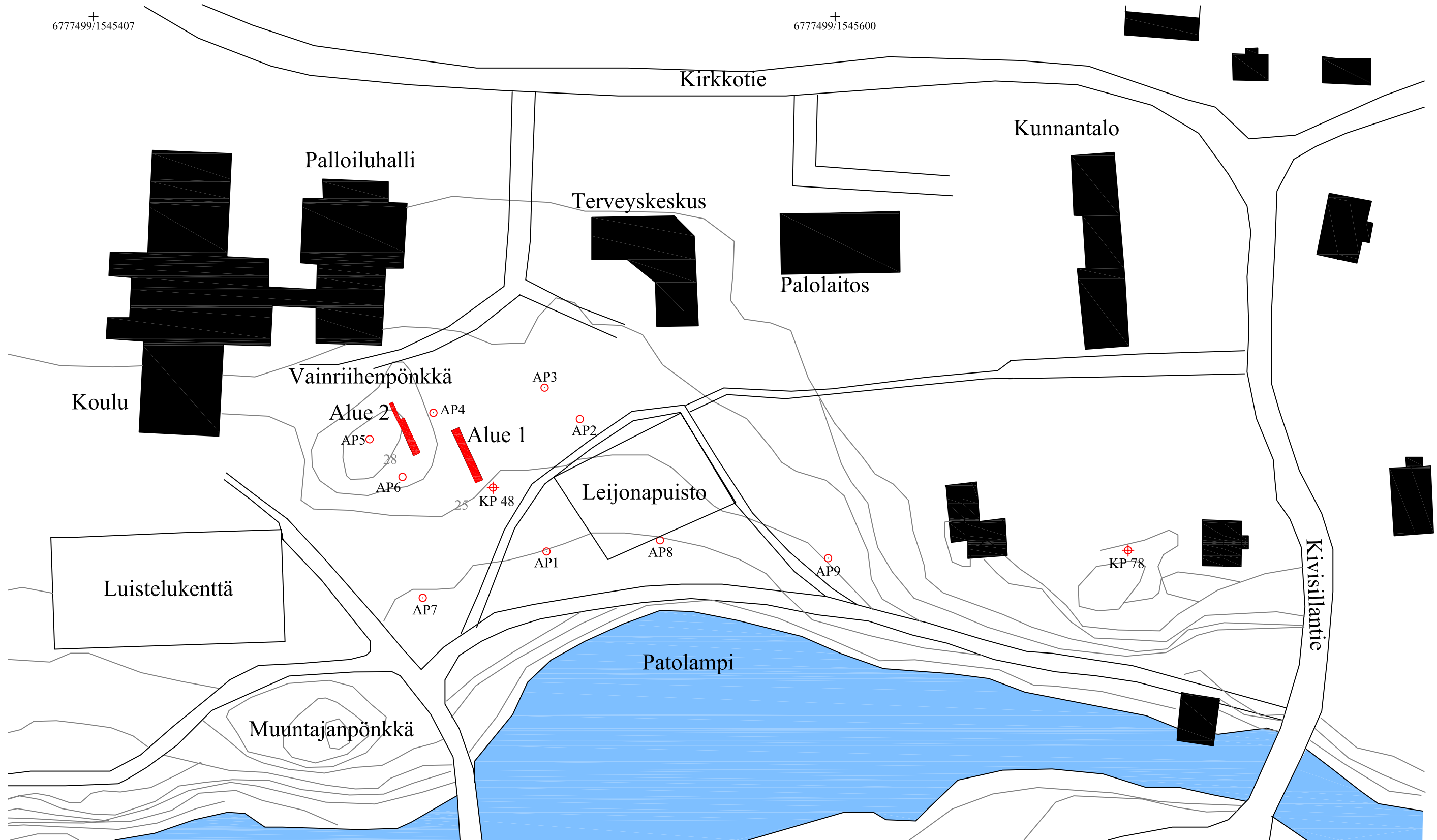
Apupiste

0 20 40 60 80 100 m

6777499/1545407

6777499/1545600

Kirkkotie

Kunnantalo

Palloiluhalli

Terveyskeskus

Palolaitos

Koulu

Vainriihenpönkki

Alue 2

Alue 1

Leijonapuisto

Luistelukenttä

Muuntajanpönkki

Patolampi

Kivisillantie

Lappi, Vainriihenpöngkä

Eeva Raike 2006

Kartta 2: Kaivausalueet, kiinto- ja apupisteet

MK 1:750

Kartta: Lapin kunta ja Hannele Lehtonen

Kiintopiste: KP48: X:6777326.450, Y:1545510.950, Z:26.035 m mpy

Apupisteet: AP1: X:6777309.798, Y:1545525.898, Z:24.925 m mpy

AP2: X:6777344.257, Y:1545533.575, Z:26.513 m mpy

AP3: X:6777352.436, Y:1545524.396, Z:26.774 m mpy

AP4: X:6777345.891, Y:1545495.465, Z:27.723 m mpy

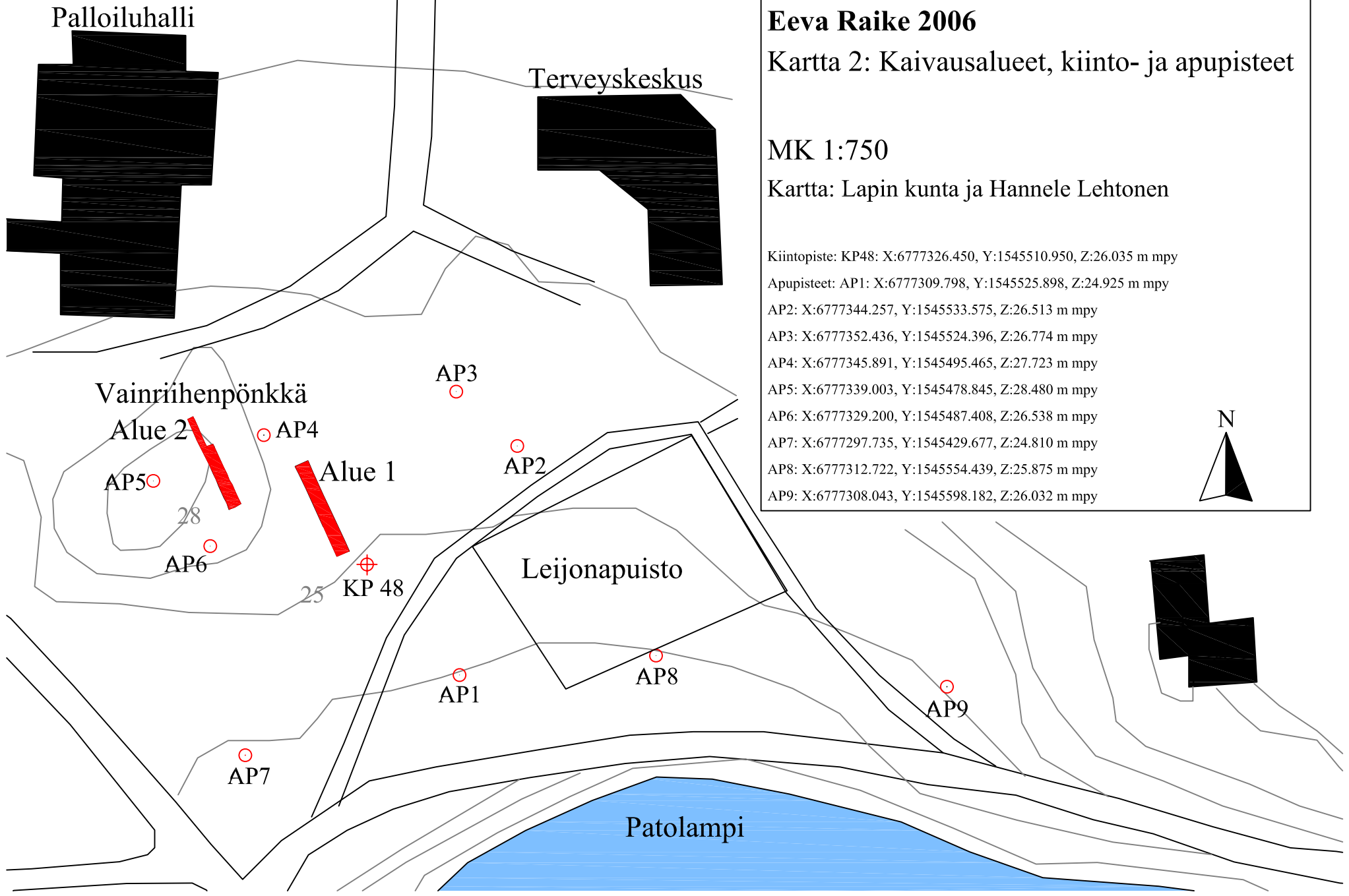
AP5: X:6777339.003, Y:1545478.845, Z:28.480 m mpy

AP6: X:6777329.200, Y:1545487.408, Z:26.538 m mpy

AP7: X:6777297.735, Y:1545429.677, Z:24.810 m mpy

AP8: X:6777312.722, Y:1545554.439, Z:25.875 m mpy

AP9: X:6777308.043, Y:1545598.182, Z:26.032 m mpy

Palloiluhalli

Terveyskeskus

Vainriihenpöngkä

Alue 2

Alue 1

Leijonapuisto

Patolampi

AP5

AP4

AP3

AP2

AP6

25

KP 48

AP1

AP8

AP9

AP7

28

LAPPI, Vainriihenpönkä

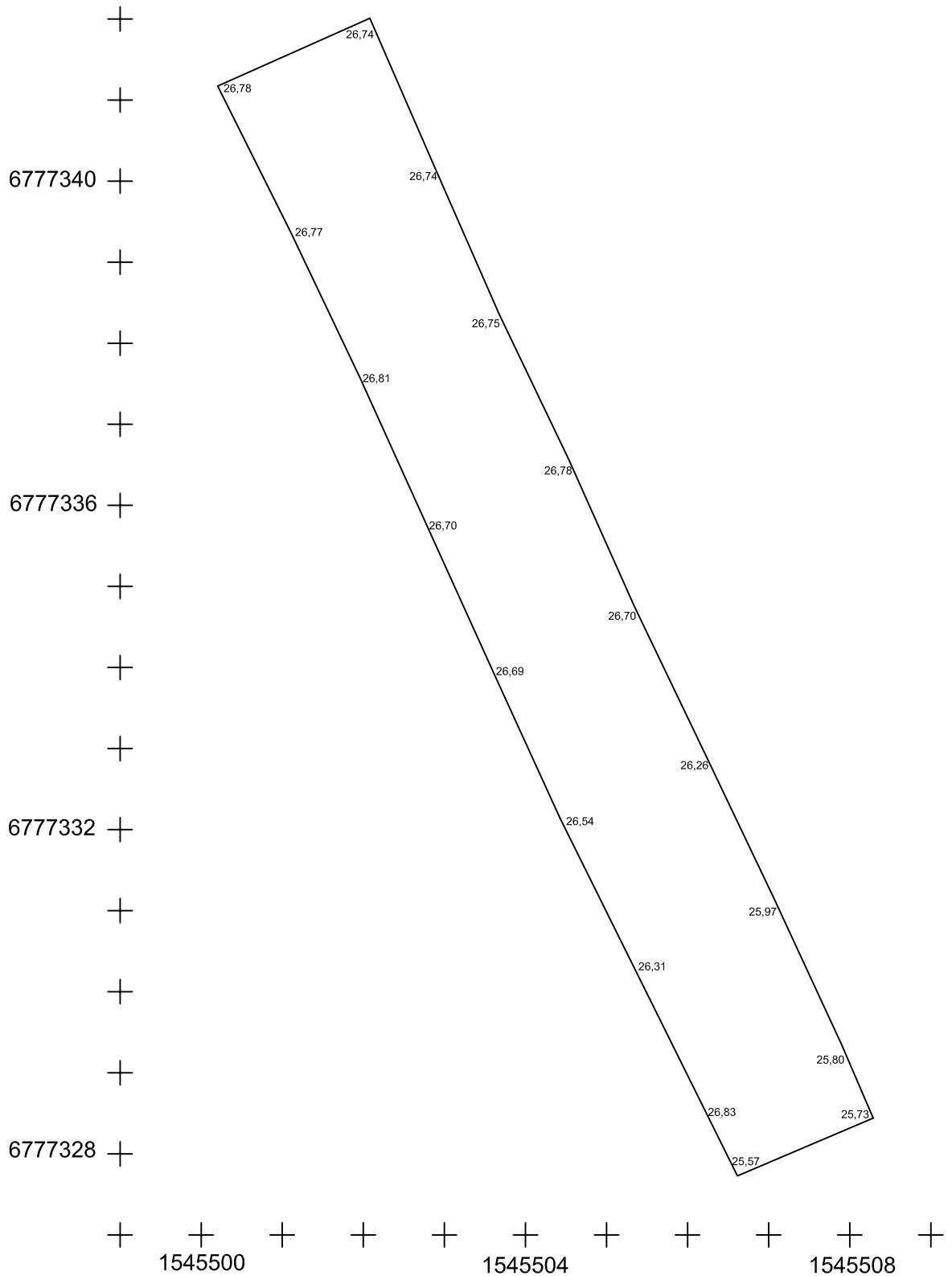
Alue 1

Eeva Raike 2006

Kartta 3: Pintakorkeudet

MK 1:75

Piirt. Hannele Lehtonen

LAPPI, Vainriihenpönkki

Alue 1

Eeva Raika 2006

Kartta 4: 0-taso

MK 1:75

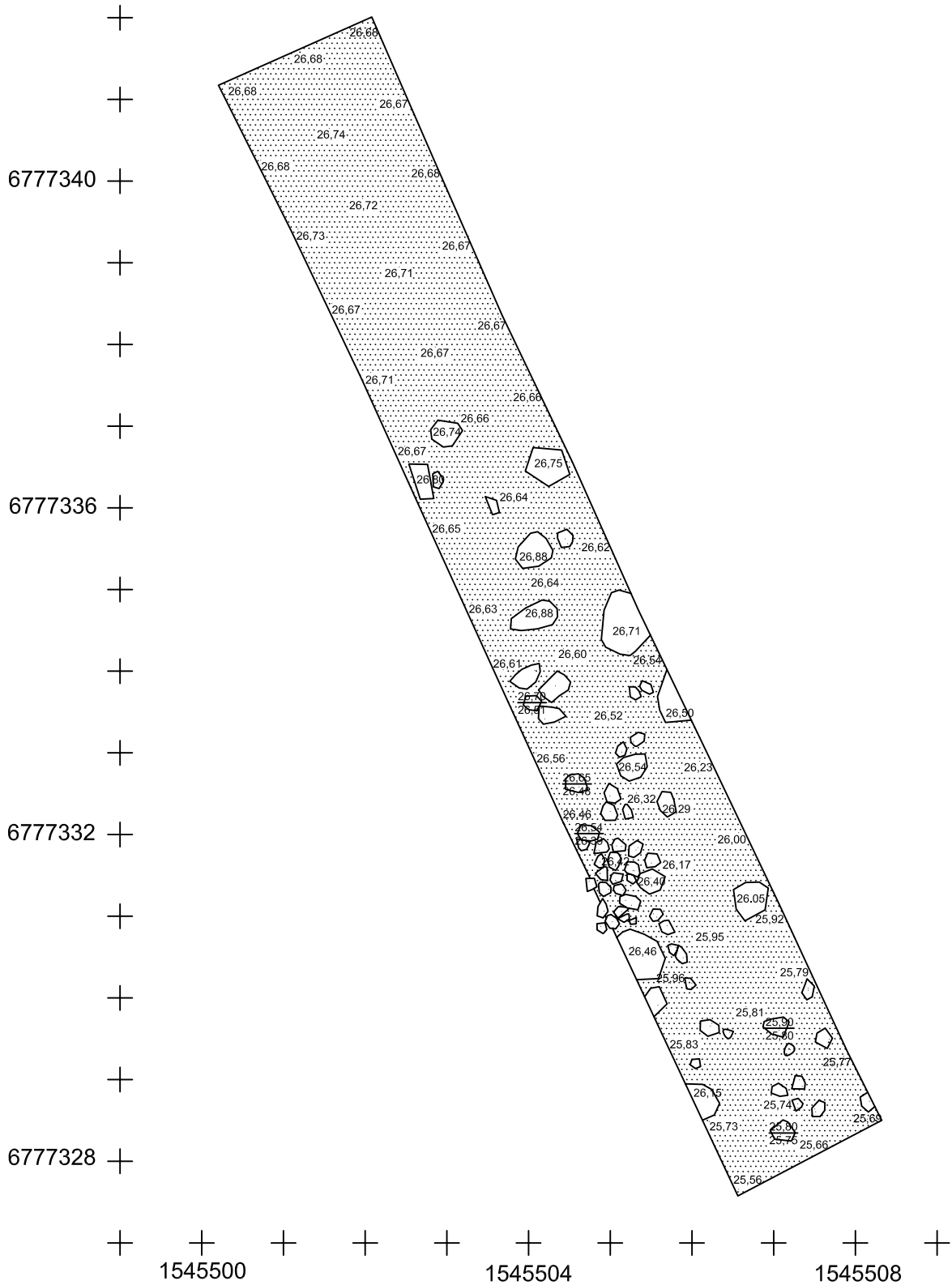
Piirt. Hannele Lehtonen

Kivi

Humuksen sekainen hiekka

LAPPI, Vainriihenpönkki

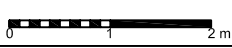
Alue 1

Eeva Raike 2006

Kartta 5: 1-taso

MK 1:75

Piirt. Hannele Lehtonen

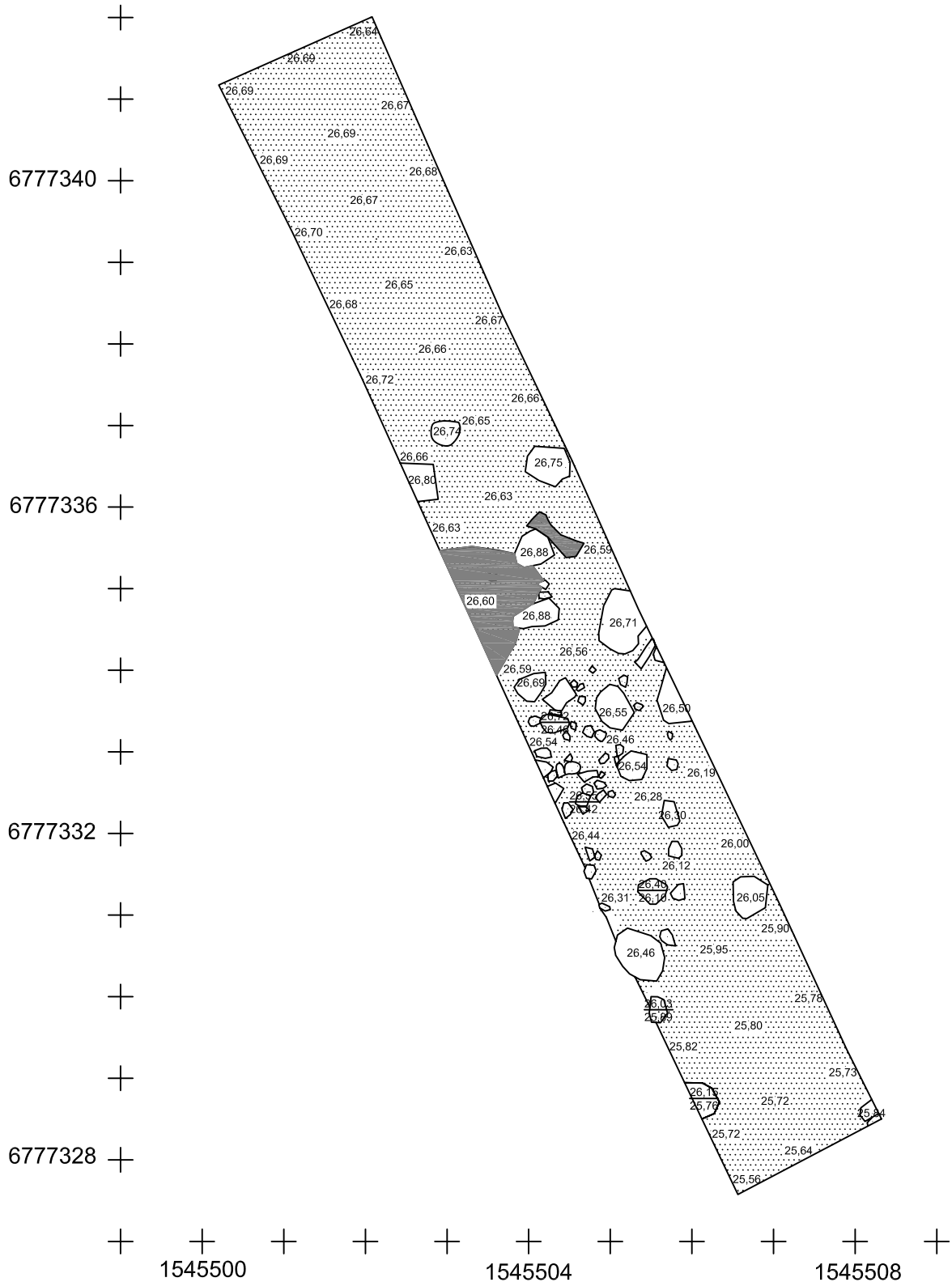
Kivi

Humuksen sekainen hiekka

Noensekainen hiekka

LAPPI, Vainriihenpönkki

Alue 1

Eeva Raike 2006

Kartta 7: 3-taso

MK 1:75

Piirt. Hannele Lehtonen

0 1 2 m

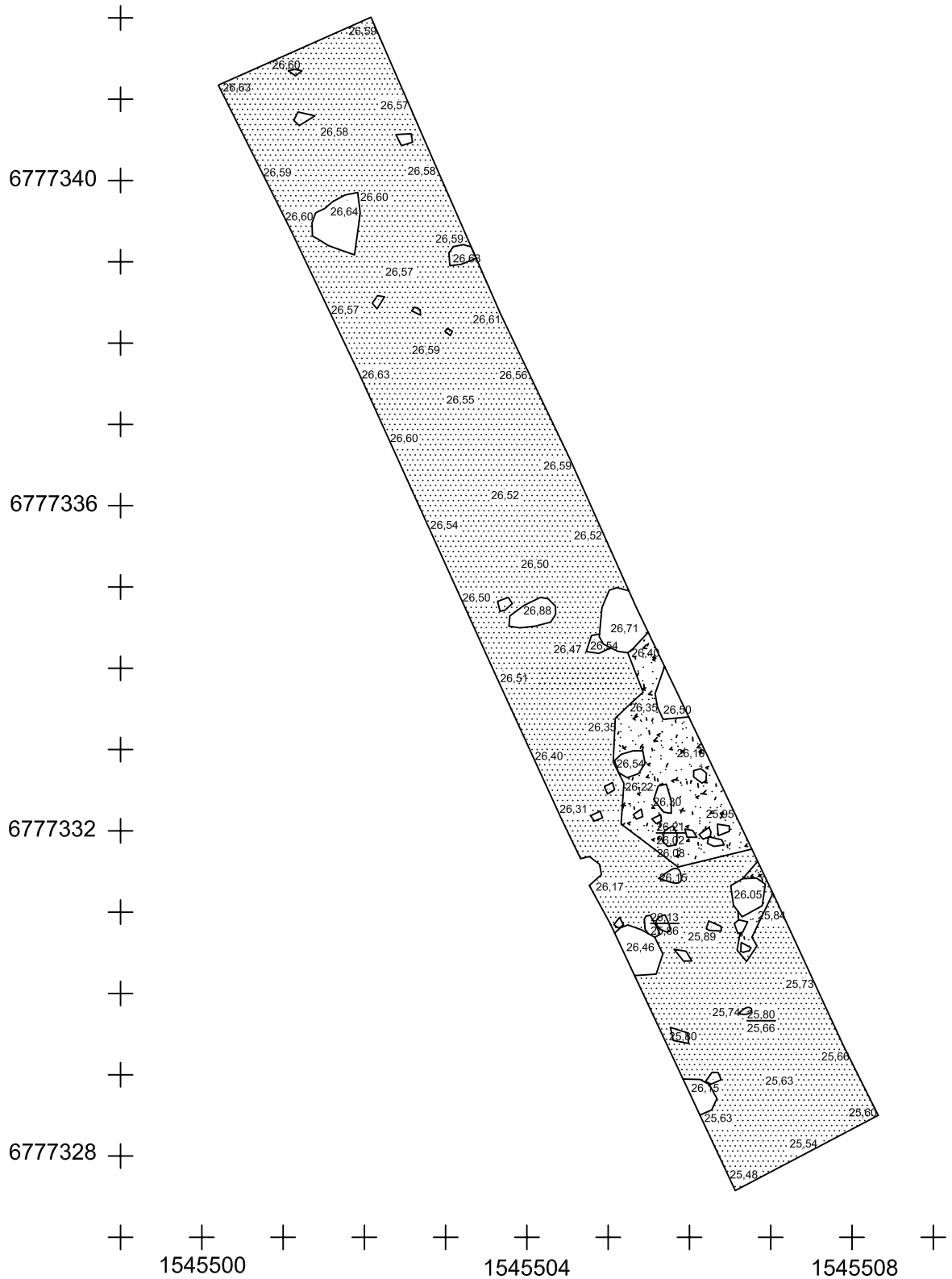
Kivi

Humuksen sekainen hiekka

Moreeni

LAPPI, Vainriihenpöngkä

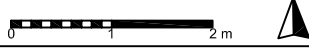
Alue 1

Eeva Raike 2006

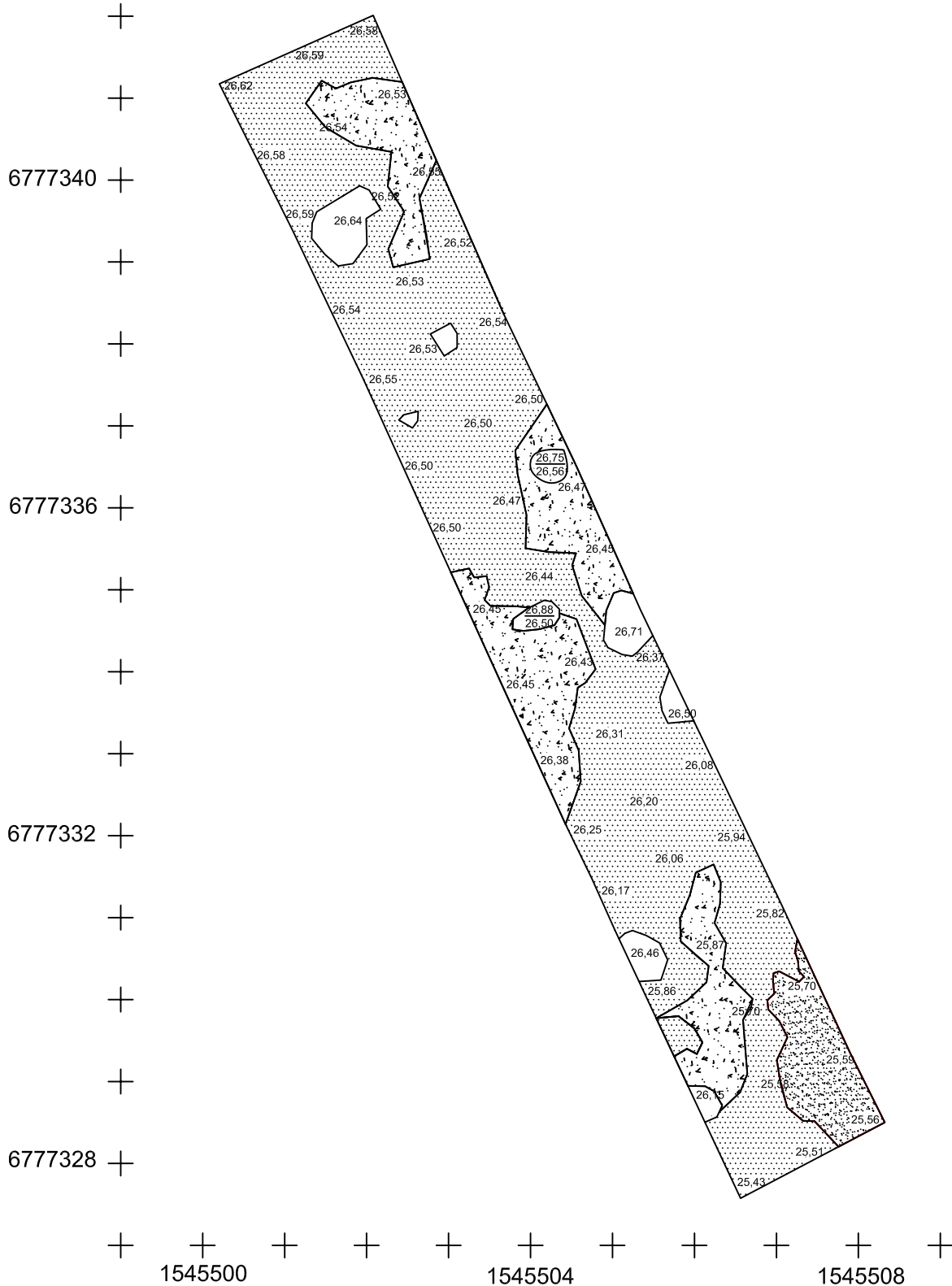
Kartta 8: 4-taso

MK 1:75

Piirt. Hannele Lehtonen

- Kivi
- Humuksen sekainen hiekka
- Vaalea hiekka
- Moreeni

LAPPI, Vainriihenpönkä

Alue 1

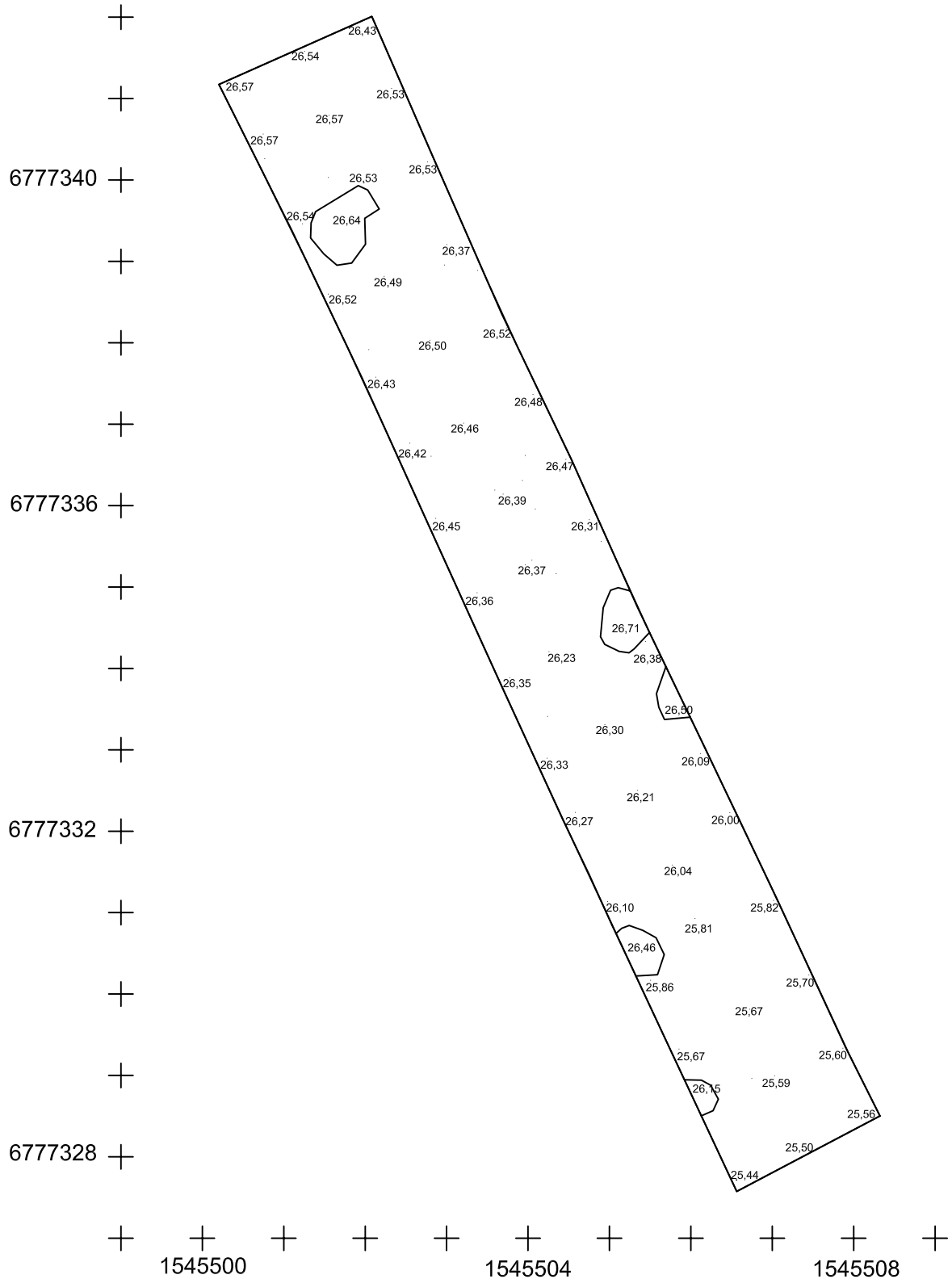
Eeva Raike 2006

Kartta 9: Pohjakorkeudet

MK 1:75

Piirt. Hannele Lehtonen

0 1 2 m

LAPPI, Vainriihenpönkä

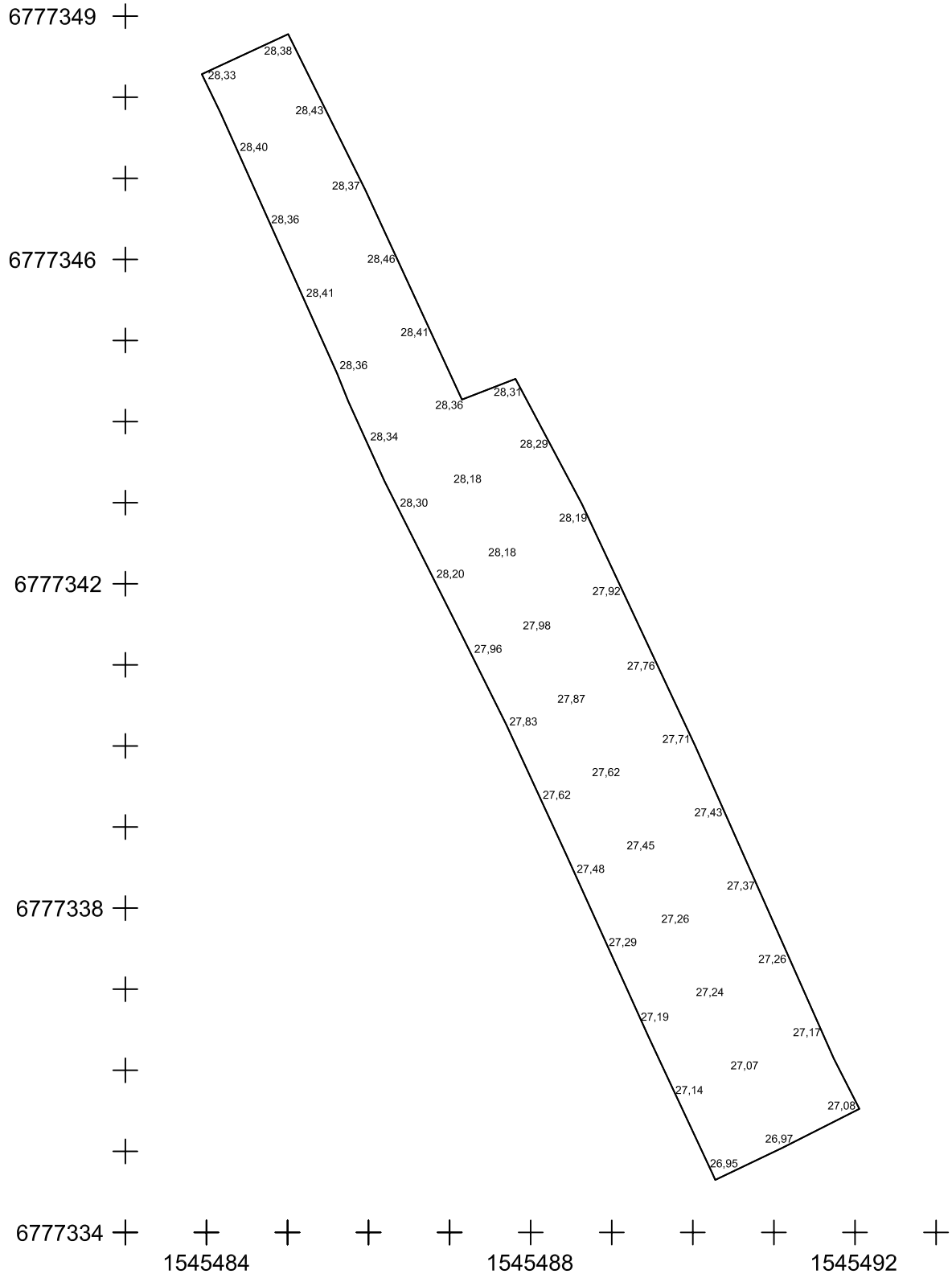
Alue 2

Eeva Raike 2006

Kartta 10: Pintakorkeudet

MK 1:75

Piirt. Hannele Lehtonen

LAPPI, Vainriihenpöngkä

Alue 2

Eeva Raika 2006

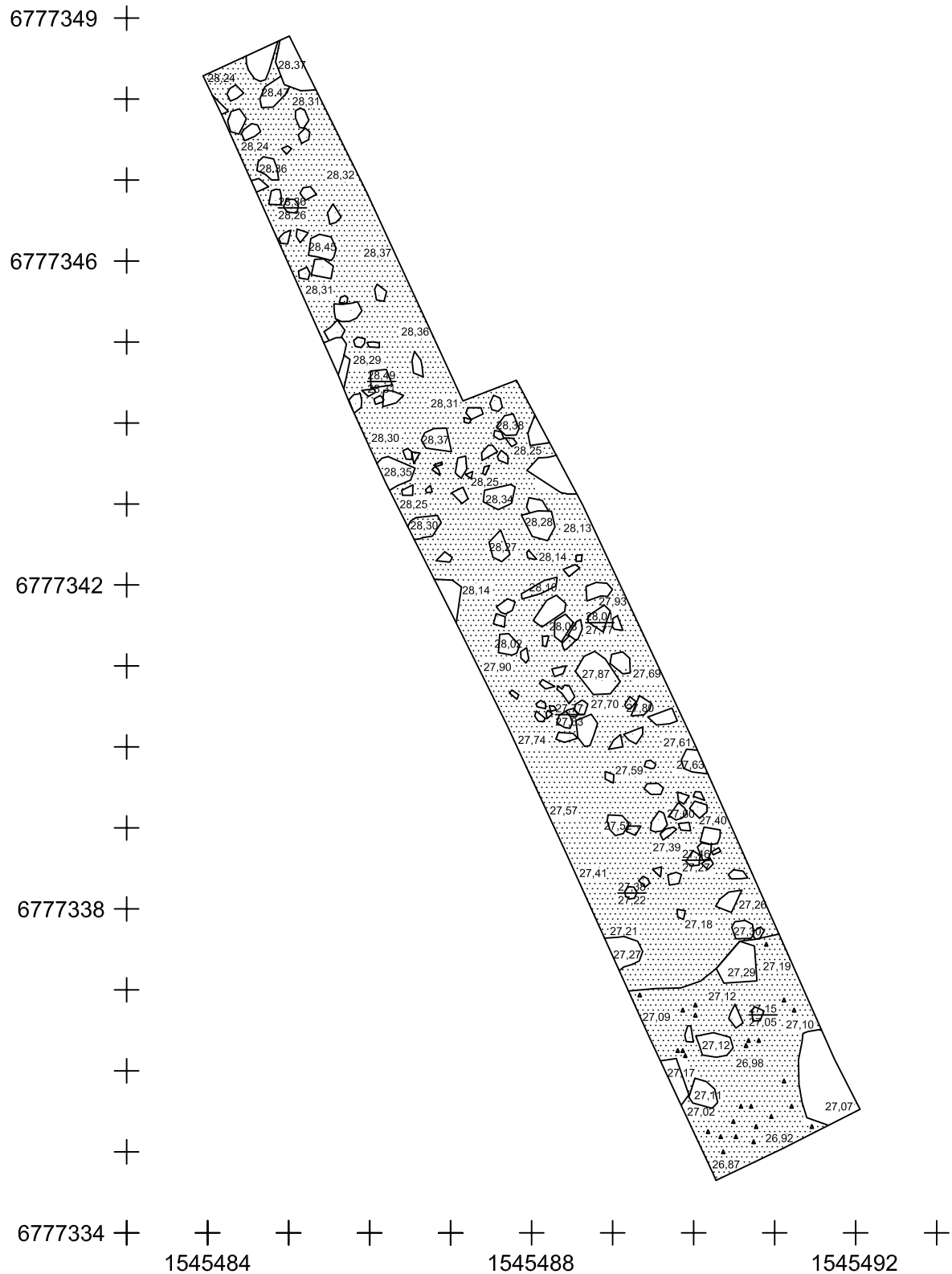
Kartta 11: 0-taso

MK 1:75

Piirt. Hannele Lehtonen

- Kivi
- Humuksen sekainen hiekka
- Tiilimurskan sekainen hiekka

LAPPI, Vainriihenpöngkä

Alue 2

Eeva Raike 2006

Kartta 12: 1-taso

MK 1:75

Piirt. Hannele Lehtonen

0 1 2 m

- Kivi
- Humuksen sekainen hiekka
- Tiilimurskan sekainen hiekka
- Moreeni

6777349 +

+

+

6777346 +

+

+

+

6777342 +

+

+

+

6777338 +

+

+

+

6777334 +

1545484

+

+

+

1545488

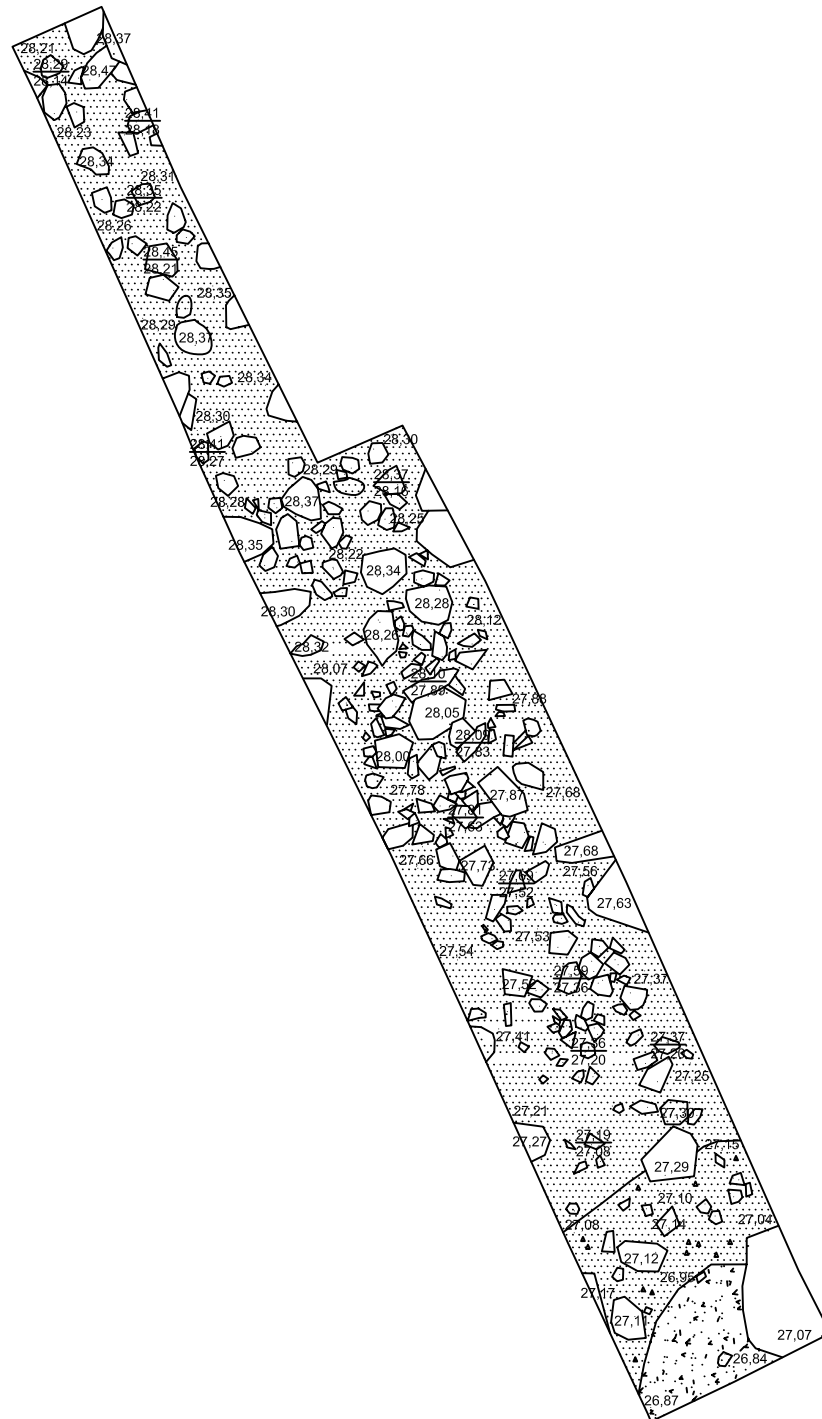
+

+

+

1545492

+

LAPPI, Vainriihenpönkä

Alue 2

Eeva Raike 2006

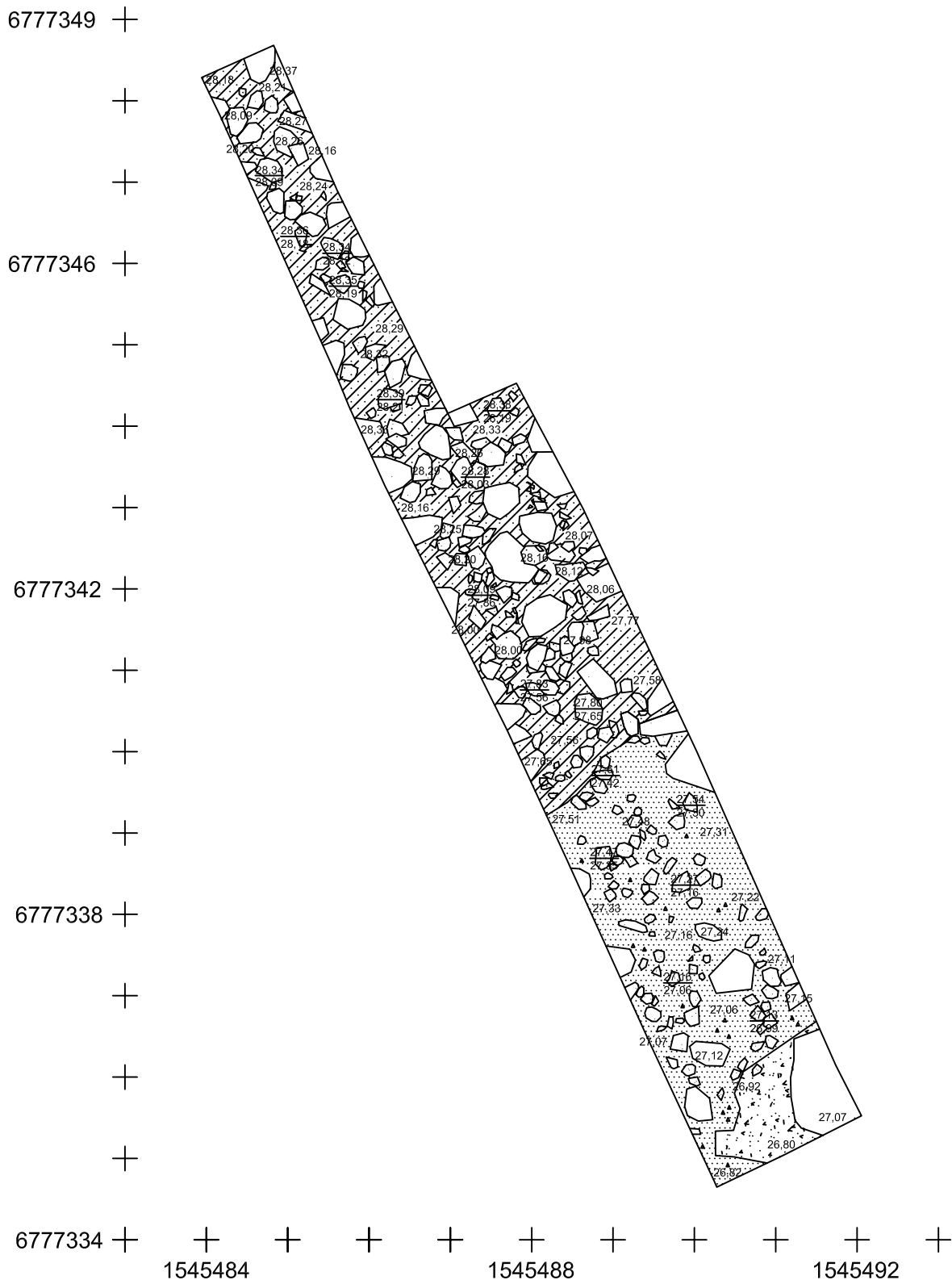
Kartta 13: 2-taso

MK 1:75

Piirt. Hannele Lehtonen

- Kivi
- Likamaa
- Moreeni
- Humuksen sekainen hiekka
- Tiilimurskan sekainen hiekka

LAPPI, Vainriihenpönkä

Alue 2

Eeva Raike 2006

Kartta 14: 3-taso

MK 1:75

Piirt. Hannele Lehtonen

- Kivi
- Likamaa
- Moreeni
- Humuksen sekainen hiekka

6777349 +

+

+

6777346 +

+

+

6777342 +

+

+

6777338 +

+

+

+

6777334 +

1545484

+

+

+

+

+

+

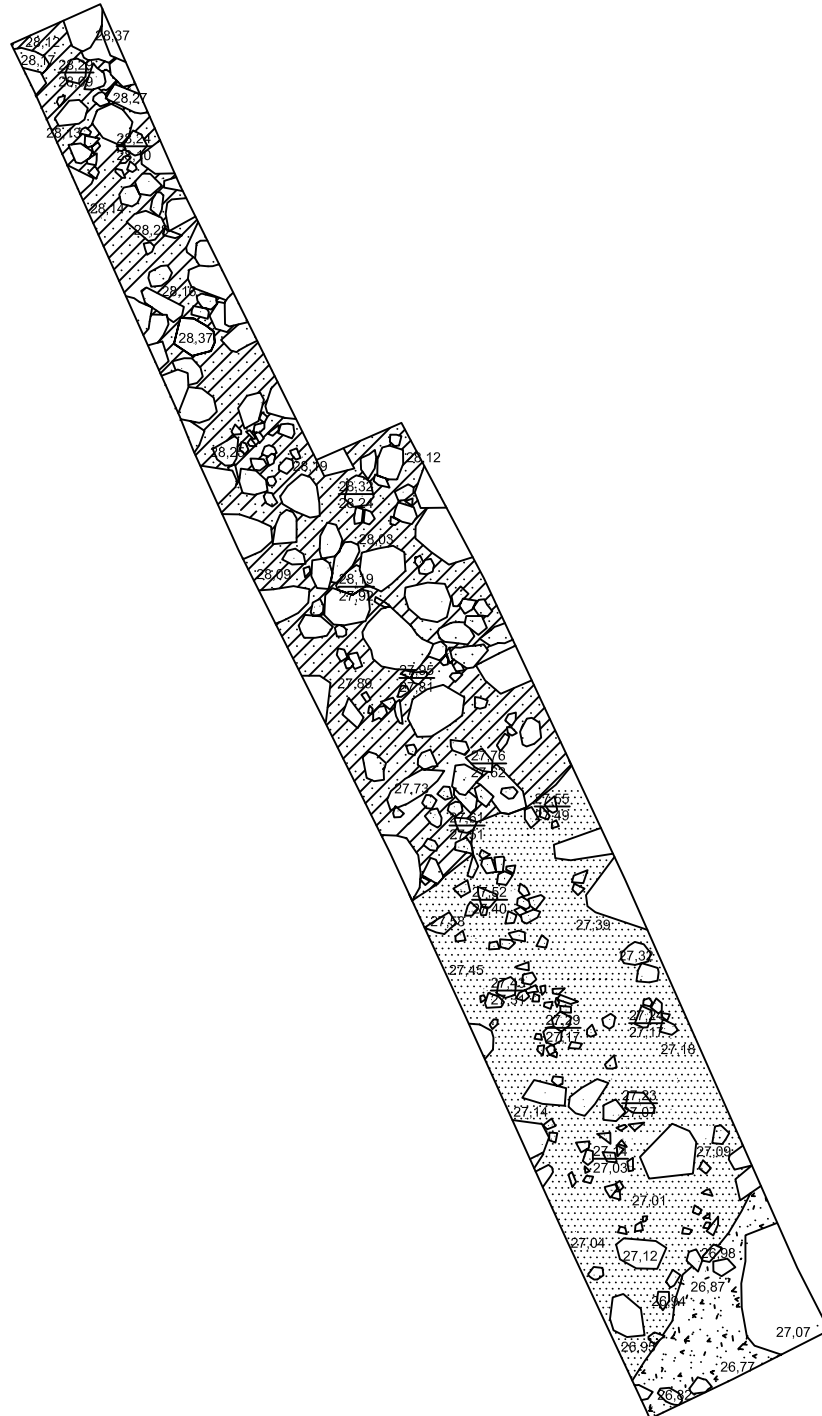
+

+

+

1545488

1545492

LAPPI, Vainriihenpönkkiä

Alue 2

Eeva Raike 2006

Kartta 15: 4-taso

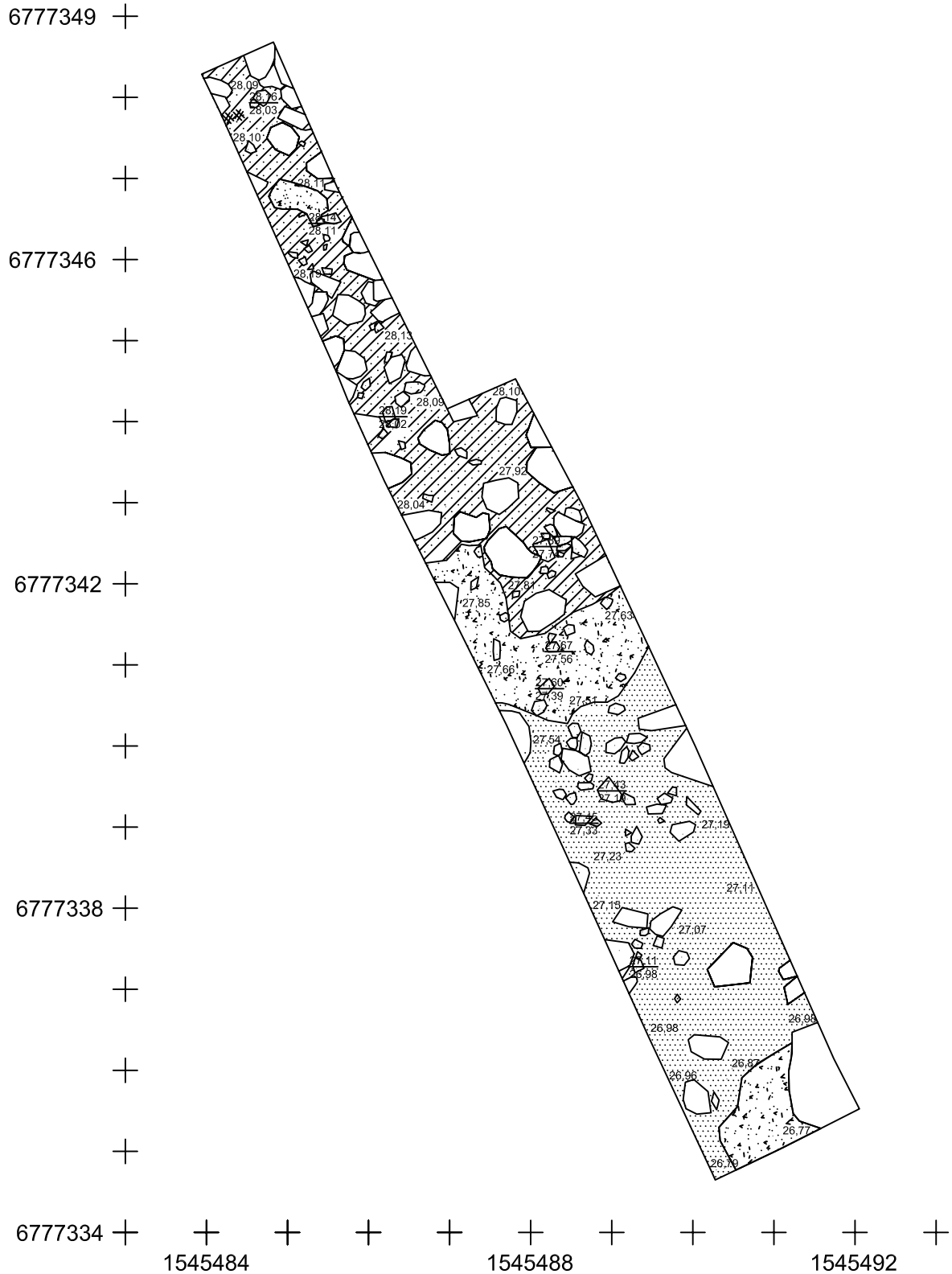
MK 1:75

Piirt. Hannele Lehtonen

0 1 2 m

- Kivi
- Likamaa
- Moreeni
- Humuksen sekainen hiekka
- Hiili

LAPPI, Vainriihenpönkki

Alue 2

Eeva Raike 2006

Kartta 16: 5-taso

MK 1:75

Piirt. Hannele Lehtonen

- Kivi
- Likamaa
- Moreeni

6777349 +

+

+

6777346 +

+

+

+

6777342 +

+

+

+

6777338 +

+

+

+

6777334 +

+
1545484

+

+

+

+
1545488

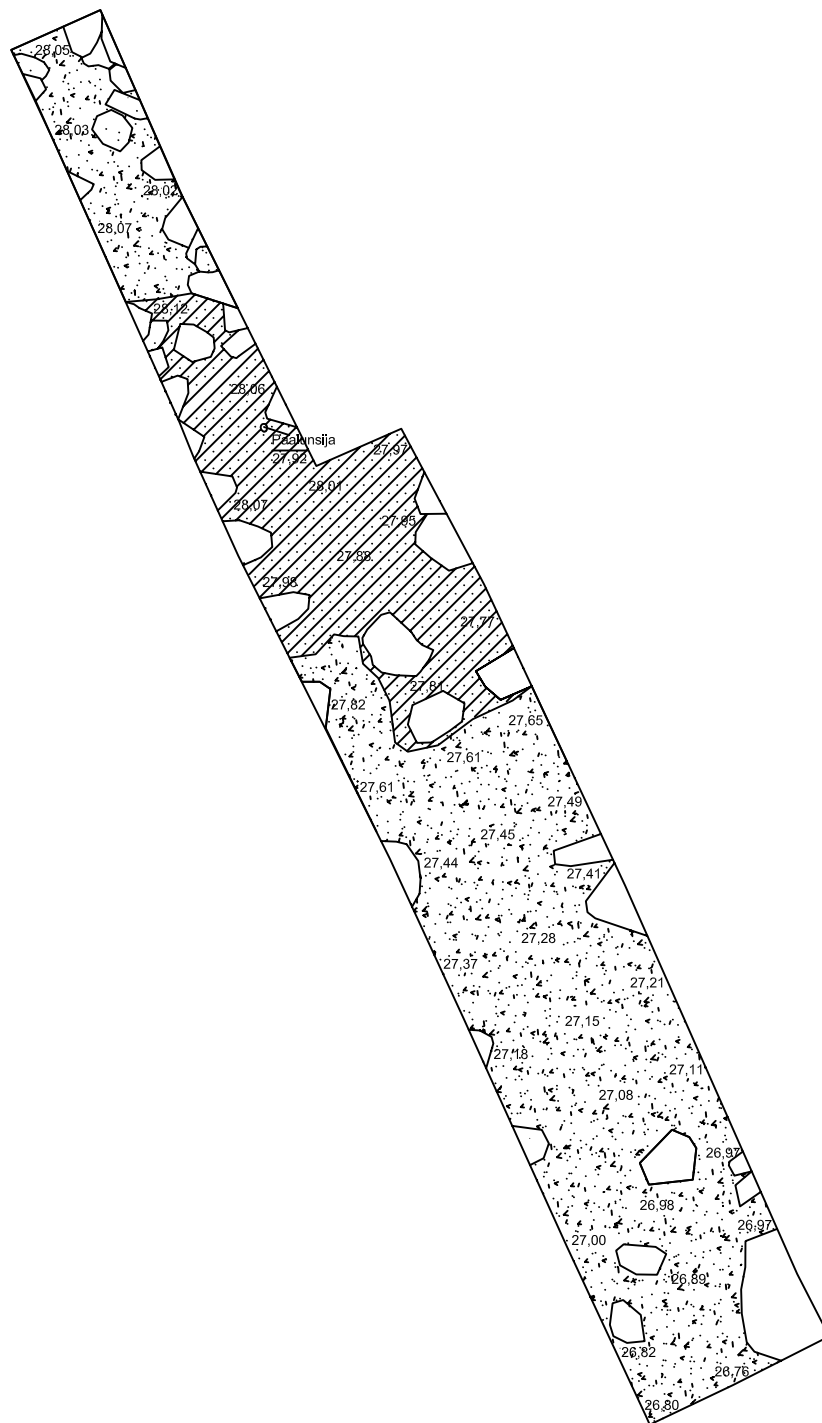
+

+

+

+
1545492

+

LAPPI, Vainriihenpönkä

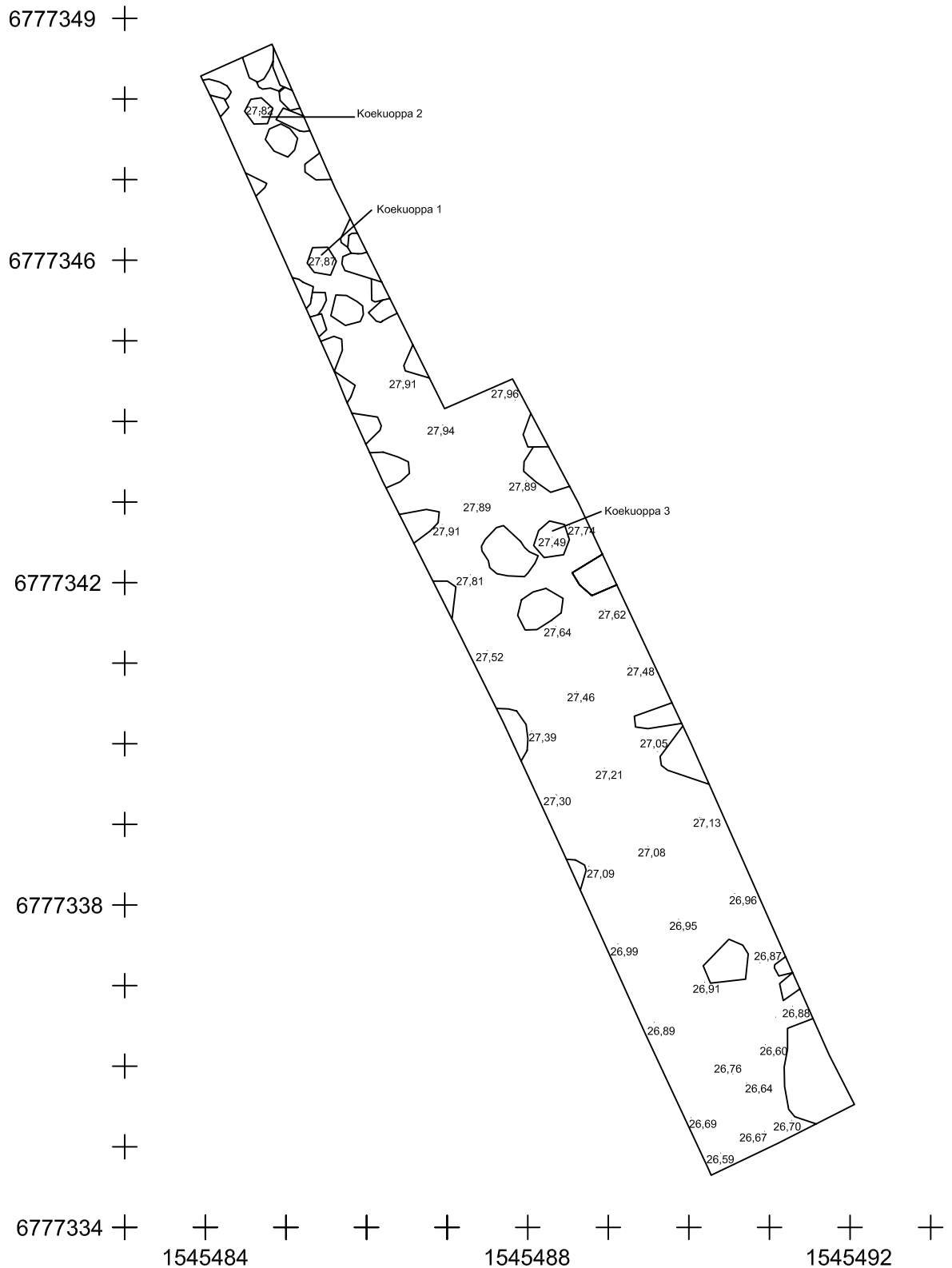
Alue 2

Eeva Raike 2006

Kartta 17: Pohjakorkeudet

MK 1:75

Piirt. Hannele Lehtonen

LAPPI, Vainriihenpöngkä

Alue 1

Eeva Raike 2006

Kartta 18: Alue 1 löydöt

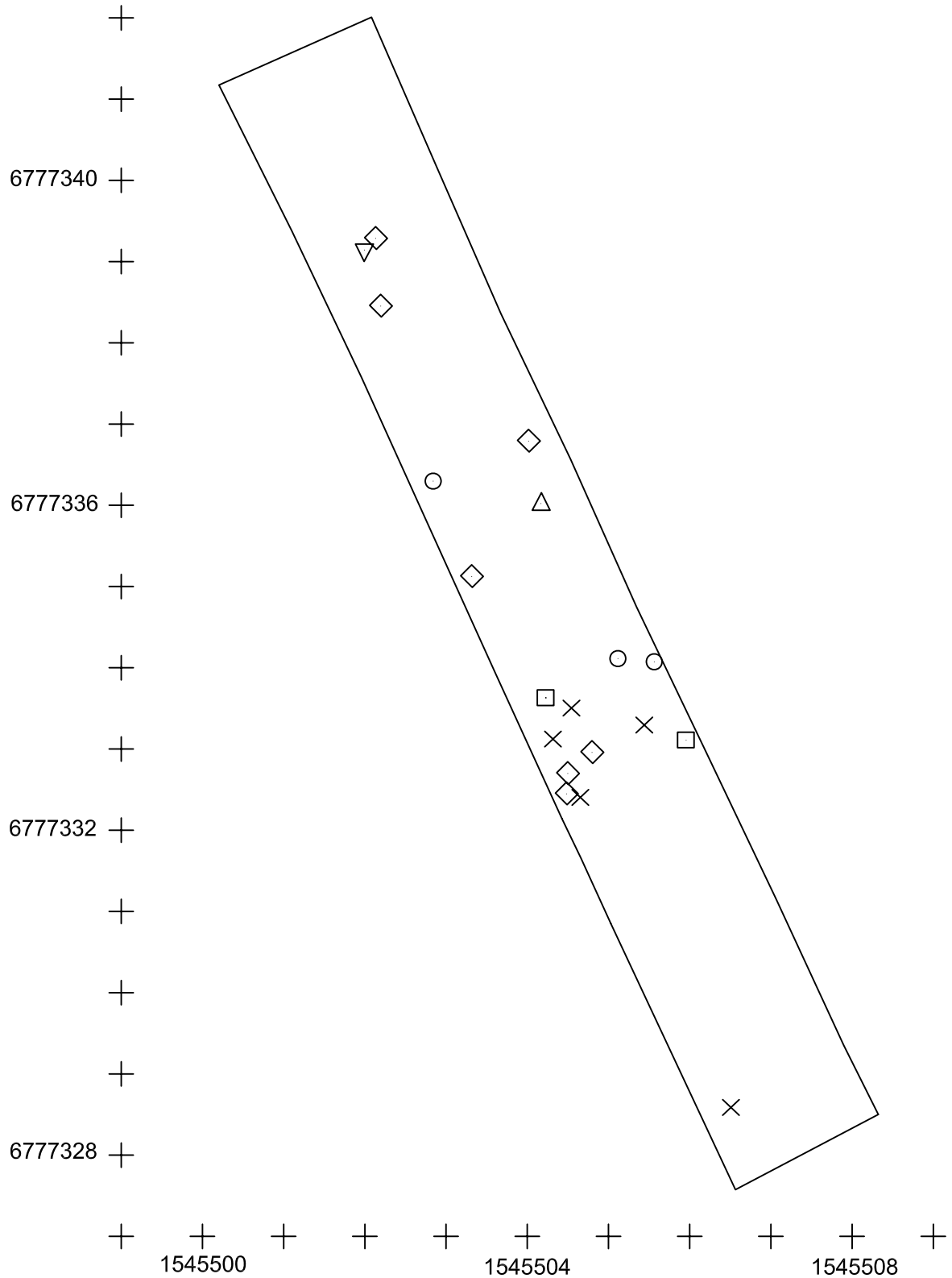
MK 1:75

Piirt. Hannele Lehtonen

0 1 2 m

○	Keramiikka	×	Savitiiviste
□	Luu	△	Kuona
◇	Kivi	▽	Metalli

LAPPI, Vainriihenpönkki

Alue 2

Eeva Raike 2006

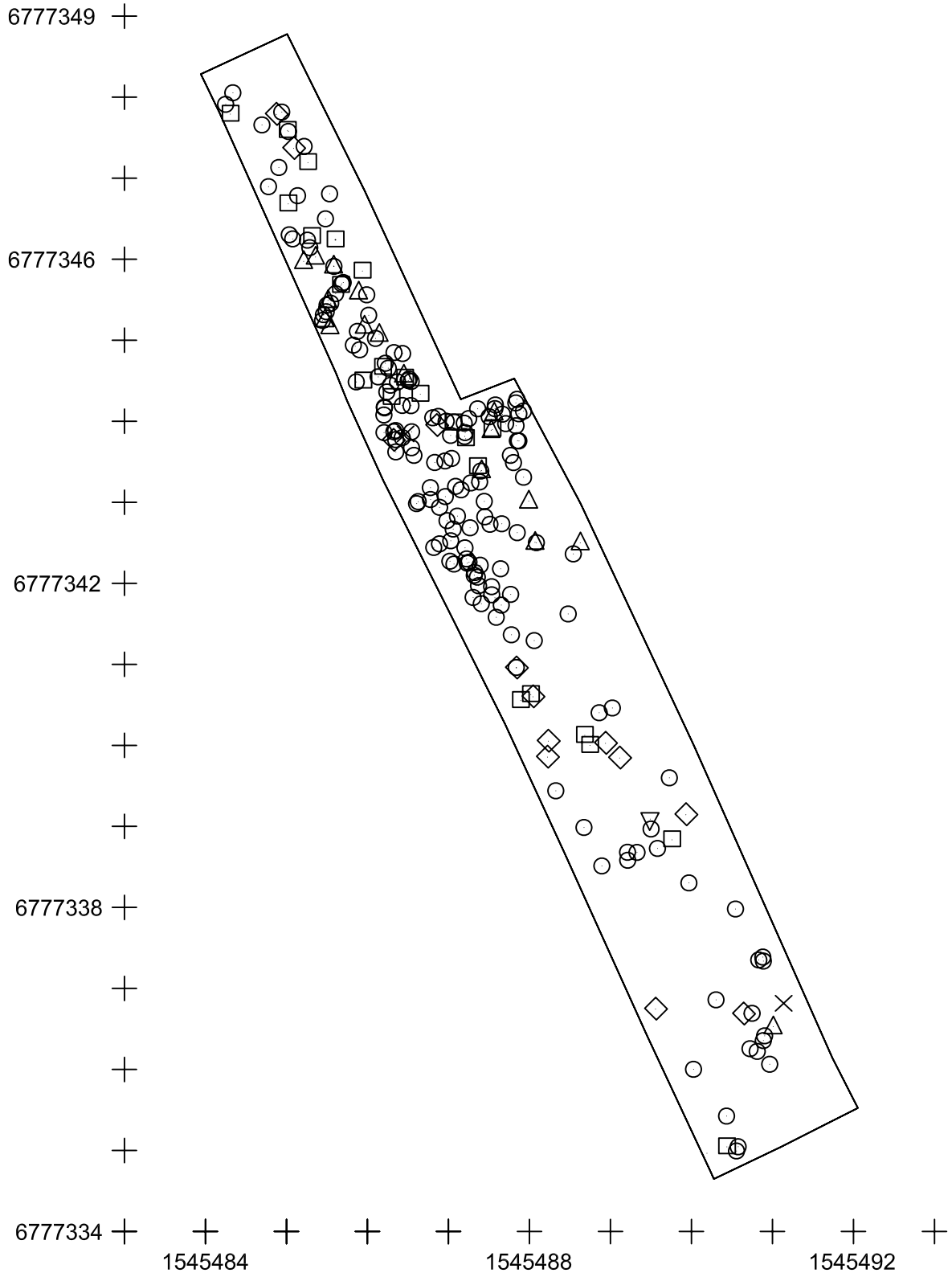
Kartta 19: Alue 2 löydöt

MK 1:75

Piirt. Hannele Lehtonen

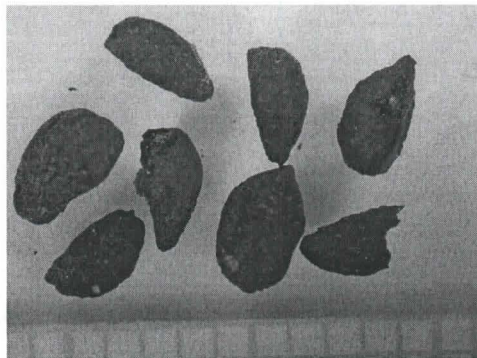
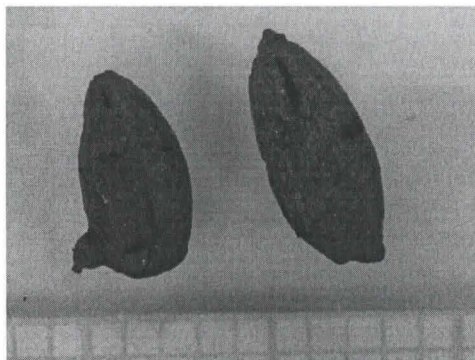
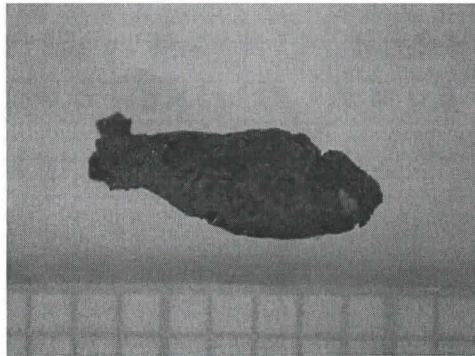

○	Keramiikka	×	Savitiviste
□	Luu	△	Kuona
◇	Kivi	▽	Metalli

LAPIN KUNTA, KIRKONKYLÄ, VAINRIIHENPÖNKKÄ

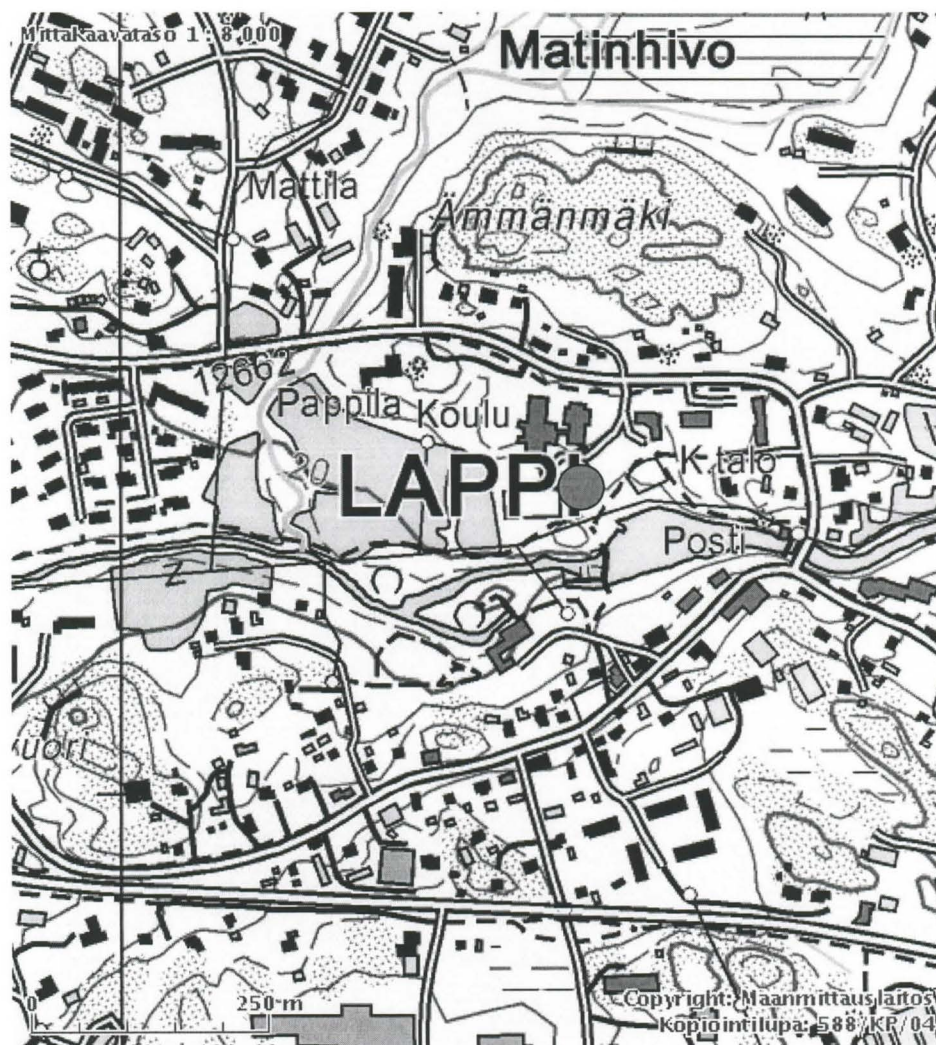
RAUTAKAUTISEN MAANTASAISEN RÖYKKIÖN MAKROFOSSIILITUTKIMUS 2006

Tutkimusraportti Mia Lempiäinen
Biodiversiteettiyksikkö, Turun yliopisto, 20014 Turku.

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	3
2. MAANÄYTEMATERIAALI JA TUTKIMUSMENETELMÄT	3
3. MAKROFOSSIILIANALYYSIN TULOKSET	4
4. YHTEENVETO	7
5. KIRJALLISUUS	7
6. KUVIA	7

1. JOHDANTO

Lapin kunnan Kirkonkylässä sijaitsevalla Vainriihenpöngän rautakautisella muinaisjäännoiskohteella tehtiin koekaivauksia Museoviraston arkeologian osaston toimesta 14.8.-1.9.2006. Kaivausjohtajana toimi FK Eeva Raike. Kaivausraportti Eeva Raike 2006, Museoviraston arkeologian osaston arkisto. Tutkimusten rahoitus Satakunnan TE-keskus. Kaivausten yhteydessä otettiin maanäytteitä makrofossiilisia kasvijäännetutkimuksia varten. Maanäytteet otettiin kaivausjohtajan toimesta. Makrofossiilitutkimusten tavoitteena on toimia arkeologisen tutkimuksen apuna kohteen käyttöön liittyvien seikkojen valottamisessa sekä mahdollisesti tarjota aineistoa, jota voidaan käyttää ¹⁴C -ajoitusmateriaalina.

2. MAANÄYTEMATERIAALI JA TUTKIMUSMENETELMÄT

Makrofossiilitutkimuksia varten tutkittiin kolmetoista (13) maanäytettä, joista jokaisen näytteen koko oli 1 litra. Näytteet otettiin kentällä puhtaisiin Minigrip-muovipusseihin. Näytteitä otettiin johdonmukaisesti jokaisesta kerroksesta ja kaikille näytteille mitattiin takymetrillä X- ja Y-koordinaatit sekä korkeus merenpinnasta (Z m mpy). Alla olevassa taulukossa on mainittu kentällä mitatuista tiedoista alue/kerros sekä korkeus meren pinnasta. Maalajin kuvaus perustuu kuivuneesta maa-aineksesta tehtyyn silmämääräiseen havaintoon laboratoriossa ennen varsinaista kasvijäännetutkimusta.

TAULUKKO 1. Lapin Vainriihenpöngän maanäytemateriaali

Näyte no.	alue/kerros	Z m mpy	maalaji
1	Alue 1, kerros 2	28,132	vaalean ruskea hieno hieta seassa hieman hiiltä ja keramiikkaa
2	Alue 1, kerros 2	26,463	tumma karkea hiekka
3	Alue 2, kerros 3	28,104	tumma karkea hiekka, seassa keramiikkaa
4	Alue 2, kerros 3	28,143	tumma karkea hiekka, seassa keramiikkaa
5	Alue 2, kerros 3	28,115	tumma karkea hiekka, seassa hiiltä ja keramiikkaa
6	Alue 2, kerros 3	28,172	tumma karkea hiekka, seassa runsaasti hiiltä ja keramiikkaa ✓
7	Alue 2, kerros 3	28,039	tumma karkea hiekka
8	Alue 2, kerros 3	27,684	tumma karkea hiekka, seassa hiiltä
9	Alue 2, kerros 4	28,016	tumma karkea hiekka, seassa runsaasti hiiltä
10	Alue 2, kerros 4	28,088	tumma karkea hiekka, seassa runsaasti hiiltä ja keram.
12	Alue 2, kerros 4	28,011	tumma multamainen karkea hiekka
14	Alue 2, kerros 5	28,087	tumma multamainen karkea hiekka
15	Alue 2, kerros 5	28,034	tumma multamainen karkea hiekka

Maanäytteet kellutettiin kyllästetyssä 35 % suolaliuoksessa, joka valmistettiin liuottamalla veteen ruokasuolaa suhteessa 1:3 (vesi/litra : suola/kg). Kukin näyte kellutettiin puhtaassa suolaliuoksessa erikseen. Orgaanisen aineksen noustua veden pinnalle aines kaadettiin siivilän läpi. Siivilän silmäkoko 0.125 mm. Siivilässä oleva massa pestiin varovasti juoksevan veden alla ja kaadettiin lasimaljalle. Lasimaljasta siemenet poimittiin mikroskoopin (Olympus SZX) alla kevytpuristeisten pinsettien avulla määritettäviksi. Määrittämisen jälkeen kaikki kasvijäänteet kuvattiin mikroskoopin avulla digikameralla (Canon Power Shot A85 4.0). Kasvijäänteet, hiili, hyönteisten kappaleet sekä puiden sienirihmastojen sklerootiot säilytetään lasiputkissa 50% alkoholiliuoksessa. Jäänteet säilytetään Turun yliopiston kasvimuseon makrofossiili-kokoelmassa.

3. MAKROFOSSIILIANALYYSIN TULOKSET

Makrofossiilianalyysin tulokset on esitetty kappaleen lopussa olevassa taulukossa. Kasvijäänteet ilmoitetaan lukumäärinä (kokonaisia siemeniä, jyviä) per näyte. Hiiltyneet kasvijäänteet on merkitty tähdellä (*). Puuhiilen, hyönteisten (*Insecta*) kappaleiden ja sienirihmastojen sklerootioiden (*Fungi*) määrää on arvioitu seuraavalla asteikolla:

- + niukasti / alle 5 kpl / näyte
- ++ kohtalaisesti / 5—20 kpl / näyte
- +++ runsaasti / 20—100 kpl / näyte
- ++++ paljon / yli 100 kpl / näyte

Kasvijäänteet on pyritty määrittämään lajilleen (esim. *Polygonum aviculare*), mutta mikäli tämä ei ollut mahdollista, on määrittäminen tehty sukutasolle (esim. *Cerealina*). Kasvien nimistö on Hämet-Ahti ym. (1998) mukainen.

Tutkituista näytteistä löytyi hiiltymättömiä kasvijäänteitä, jotka suurimmalta osin ovat tulkittavissa resenteiksi, eli nykyisin paikalla kasvavien kasvien jäänteiksi. Resentit kasvijäänteet ovat kulkeutuneet maan pintakerroksista ja ovat näin ollen nuorempia kuin varsinainen arkeologinen aineisto.

Tutkimuskohde on ollut tulelle alttiina, tästä ovat osoituksena noki ja puuhiili sekä pahoin palaneet ja kuluneet hiiltyneet jyvien sekä muiden kasvien siemenet, joita löytyi melko

runsaasti. Hiiltynyt aineisto on todennäköisesti samanaikaista arkeologisen aineiston kanssa. Kasvijäänteiden lisäksi löytyi vähäisiä määriä puiden sienirihmastojen pahkoja eli sklerootioita sekä hyönteisten kitiinikuoria. Sklerootioiden ja hyönteisten osuus näytteissä oli pieni, joka viittaa siihen, että maa-aines ei ole sekoittunutta.

Huomattavaa kaikissa näytteissä on, että hiilipartikkelien suhteen maa-aines on voimakkaasti nokeentunutta ja puuhiilen palasia löytyi runsaasti. Hiiltynyttä puumateriaalia ei yleensä käsitellä arkeobotaanisen tutkimuksen yhteydessä, sillä tutkimus koskee vain hiiltynyttä jyvä- ja siemenmateriaalia. Hiiltynyttä puuta ei voida aina ja kaikissa olosuhteissa liittää samaan yhteyteen hiiltyneiden kasvijäänteiden kanssa, johtuen eroista kuumuuden keston suhteen (ks. esim. Wright 2003:577). Hiiltynyttä puumateriaalia otetaan makrofossiilitutkimuksissa kuitenkin aina talteen ja luetteloidaan ilman määrittämistä.

Näytteistä määritettiin yhteensä 77 kasvijäännettä, jotka edustavat 12 eri kasvilajia tai taksonia. Lajisto on taulukossa ryhmitelty seuraavasti: viljelykasvit, hyötykasvit, kulttuuririkkaruohot, keto-, niitty- ja kalliokasvit, puut ja pensaat, muut kasvijäänteet, muut jäänteet.

Viljojen hiiltyneitä jyviä löytyi yhteensä seitsemän kappaletta, joista kuusi on kuoretonta ohraa (*Hordeum vulgare var. nudum*) ja yksi 4-tahoista ohraa. Lisäksi näytteistä löytyi neljä hiiltyneen viljan jyvän pahoin vaurioitunutta katkelmaa, joita ei voitu varmuudella määrittää lajilleen, joten määrittäminen on jätetty sukutasolle *Cerealia*, viljat. Todennäköisesti kyseessä ovat ohran jyvien kappaleet. Hiiltyneinä löytyi myös 25 kpl katajan (*Juniperus communis*) siemeniä. Hiiltyneiden siementen yhteydestä löytyi myös hiiltymättömiä katajan siemeniä sekä kokonaisia marjoja ja neulasia. Muita hiiltyneitä kasvijäänteitä ovat ketoneilikan (*Dianthus deltoides*) ja pihatattaren (*Polygonum aviculare*) siemenet. Hiiltymättöminä löytyi vadelman (*Rubus idaeus*) ja ahomansikan (*Fragaria vesca*), pihatähtimön (*Stellaria media*), kirjopillikkeen (*Galeopsis speciosa*) ja tähtisaran (*Carex echinata*) siemeniä. Lisäksi löytyi rauduskoivun (*Betula pendula*) hiiltymättömiä lenninsiivellisiä siemeniä ja kevätorkkoja.

Määritettyjen kasvijäänteiden, puuhiilen, sklerootioiden ja hyönteisten osien lisäksi aineisto käsitti vähäisen määrän määrittelemättömiä kasvinosia, kuten juuria ja varren kappaleita.

TAULUKKO 2. Lapin Vainriihenpölkän kasvijäänteet vuoden 2006 kaivausten maanäytteistä.

näyte no.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	12	14	15	
KASVILAJI/JÄÄNNERYHMÄ														
VILJELYKASVIT														
<i>Hordeum vulgare</i> - ohra														
- var. nudum kuoreton ohra	1*	1*								3*		1*		
- 4-tahoinen ohra										1*				
<i>Cerealia</i> - viljat		3*								1*				
HYÖTYKASVIT														
<i>Fragaria vesca</i> - ahomansikka								1			2			
<i>Rubus idaeus</i> - vadelma				1		1	1							
KULTTUURIRIKKARUOHOT														
<i>Galeopsis speciosa</i> - kirjopillike						1								
<i>Polygonum aviculare</i> - pihatatar						1				1*				
<i>Stellaria media</i> - pihatähtimö								4						
KETO-, NIITTY- JA KALLIOKASVIT														
<i>Dianthus deltoides</i> - ketoneilikka								1*						
<i>Carex echinata</i> - tähtisara								5						
PUUT JA PENSAAT														
<i>Juniperus communis</i> - kataja														
- siemen		1*		4*	8* / 2	7* / 1	3*	1*		1*				
- neulanen	2			1	1		1	1						
- marja	1			1	1		1				2			
<i>Betula pendula</i> - rauduskoivu														
- lenninsiipi/siemen				4										
- norkko				3										
MUUT KASVIJÄÄNTEET														
<i>Fungi</i> - sienirihmastojen sklerootiot	+		+	+	+		+	+	+	+	+	++	++	
Puuhiili	+++	++++	++++	+++	+++	++++	+++	++	++++	++++	++	+++	++	
MUUT JÄÄNTEET														
<i>Insecta</i> - hyönteiset	+		+		+	+		+	+	+	+	+	+	
hiiltyneet* yhteensä	1	5	0	4	8	7	3	2	0	7	0	1	0	38
hiiltymättömät yhteensä	3	0	0	10	4	4	3	11	0	0	4	0	0	39
YHTEENSÄ	4	5	0	14	12	11	6	13	0	7	4	1	0	77

4. YHTEENVETO

Maanäytteitä tutkittiin yhteensä 13 kpl. Määritettyjä kasvijäänteitä löytyi yhteensä 77 kpl. Määrittelyssä aineistossa esiintyy eniten hiiltyneitä katajan (*Juniperus communis*) siemeniä, joita löytyi yhteensä 25 kpl. Merkittävimmät löydöt ovat hiiltyneen kuorettoman ohran (*Hordeum vulgare* var. *nudum*) kokonaiset jyvät ja jyvien katkelmat (6 kpl) ja 4-tahoisen ohran (*Hordeum vulgare*) yksi jyvä. Hiiltymättöminä löytyneet kasvijäänteet ovat todennäköisesti kulkeutuneet maan pintakerroksista ja on siten nuorempaa kuin hiiltynyt aineisto.

Vainriihenpöngän hiiltyneistä jyvistä ¹⁴C-ajoitukseen parhaiten sopivia ovat näytteen numero 10 kokonaisina säilyneet kuorettoman ohran jyvät, joita on kaksi kpl.

5. KIRJALLISUUS

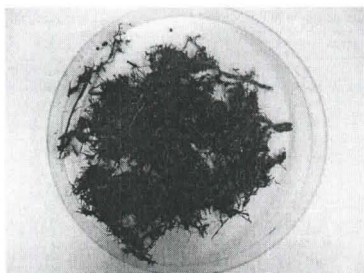
Hämet-Ahti, L. & Suominen, J. & Ulvinen, T. & Uotila, P. & Vuokko, S., 1998. *Retkeilykasvio*. Yliopistopaino, Helsinki.

Wright, P., 2003. Preservation or destruction of plant remains by carbonization? *Journal of Archaeological Science* 30:5. S. 577—583.

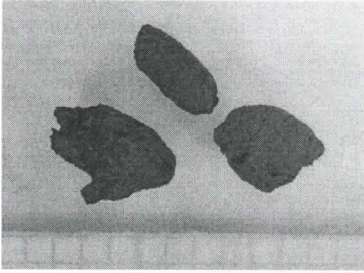
6. KUVIA

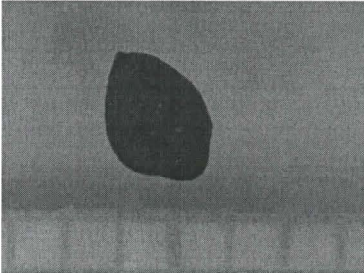
1. Vainriihenpöngän maanäytemateriaalia

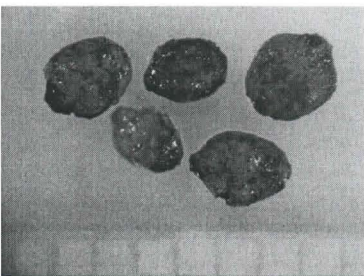
2. Juurimassaa ja hiiltä petrimaljalla

3. Viljojen (*Cerealia*) kappaleita

4. Hiiltyneen pihatattaren (*Polygonum aviculare*) siemen

5. Hiiltymättömiä tähtisaran (*Carex echinata*) siemeniä

Kannen kuvat:

ylhäällä: 1 kpl 4-tahoisen ohran (*Hordeum vulgare*) hiiltynyt jyvä

keskellä: 2 kpl kuorettoman ohran (*Hordeum vulgare* var. *nudum*) hiiltyneitä jyviä

alhaalla: 8 kpl katajan (*Juniperus communis*) hiiltyneitä siemeniä

Kuvien mitta: 1 ruutu = 1 mm

Turussa 15.12.2006

Mia Lempiäinen